

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

PELAN TINDAKAN PERKHIDMATAN KESIHATAN WARGA EMAS

2023 - 2030

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

2023

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

© KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

Diterbitkan pada tahun 2023 oleh Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga

Semua hak cipta terpelihara.

Tiada mana-mana bahagian daripada penerbitan ini boleh diterbitkan semula atau disimpan dalam bentuk yang boleh diperoleh semula atau disiarkan dalam sebarang bentuk dengan apa juga cara elektronik, mekanikal, fotokopi, rakaman dan / atau sebaliknya tanpa mendapat izin daripada Kementerian Kesihatan Malaysia

**Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga,
Kementerian Kesihatan Malaysia**

Aras 7-8, Blok E10, Kompleks E,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62590 Putrajaya

e ISBN 978-629-99332-4-3

9 786299 933243

ISI KANDUNGAN

Kata Pengantar:

Ketua Pengarah Kesihatan	04
Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan (Kesihatan Awam)	05
Pengarah Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga	06

Latar Belakang	07

Pengenalan	08

2.1	Epidemiologi Penuaan Penduduk	09
2.2	<i>The World Report On Ageing And Health: A Policy Framework For Healthy Ageing, 2015</i>	10
2.3	<i>The Global Strategy And Action Plan On Ageing And Health, WHO</i>	12
2.4	<i>United Nation, Decades Of Healthy Ageing: Plan Of Action 2021 - 2030</i>	13
2.5	<i>The Regional Action Plan On Healthy Ageing In The Western Pacific, 2020</i>	14
2.6	Dasar-Dasar Berkaitan Warga Emas	15
2.6.1	Takrifan Warga Emas	15
2.6.2	Dasar Warga Emas Negara Dan Pelan Tindakan Warga Emas Negara 2011	15
2.6.3	Dasar Kesihatan Warga Emas Negara 2008	15
2.7	Agenda Negara Menua, Unit Pembangunan Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri (EPU, JPM)	15
2.8	Kertas Putih Kesihatan Malaysia	16
2.9	Pelan Strategik KKM 2021 - 2025	17
2.10	Pencapaian Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2008	18

2.10.1	Perkhidmatan Penjagaan Warga Emas Di Peringkat Penjagaan Kesihatan Primer	18
2.10.2	Perkhidmatan Penjagaan Perubatan Dan Pemulihan Warga Emas Peringkat Sekunder Dan Tertier	22
2.10.3	Promosi Dan Pendidikan Kesihatan Warga Emas	23
2.10.4	Penyelidikan Dan Pembangunan Dalam Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas	24
2.10.5	Kerjasama Antara Agensi-Agensi Dalam Penjagaan Kesihatan Warga Emas	26
2.10.6	Perundangan	26
2.11	Landskap Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas Masa Kini	27

3.0	Visi, Misi Dan Objektif PTPKWE 2023 - 2030	28

3.1	Visi	28
3.2	Misi	28
3.3	Objektif	28

4.0	Teras Dan Strategi PTPKWE 2023 - 2030	30

5.0	Indikator Utama	32

6.0	Kesimpulan	33

7.0	Penghargaan	34

Rujukan	38

Lampiran	39

Singkatan (<i>Abbreviation</i>)	60

PRAKATA

KETUA PENGARAH KESIHATAN MALAYSIA

Assalamualaikum w.b.t dan Salam Sejahtera

Salam Malaysia Madani

Setinggi kesyukuran dipanjatkan kepada Allah kerana dengan limpah keizinan-Nya, Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 berjaya diterbitkan. Penerbitan Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 (PTPKWE 2023-2030) ini selaras dengan keperluan perubahan demografi penduduk Malaysia yang menuju ke arah Negara Tua pada tahun 2030.

Sejak Rancangan Malaysia ke-7, Kementerian Kesihatan Malaysia telah memperkenalkan Program Kesihatan Warga Emas dan perkhidmatan kesihatan warga emas terus dinamik memenuhi keperluan perubahan demografi penduduk yang pesat menuju ke arah penuaan.

“*Saya berharap PTPKWE 2023-2030 akan terus memberi impak yang memberangsangkan kepada kesejahteraan warga Malaysia terutamanya kepada perkhidmatan kesihatan warga emas*”

Dengan adanya PTPKWE 2023-2030 ini, ia akan memberi hala tuju yang lebih berkesan kepada pelaksanaan perkhidmatan kesihatan yang lebih holistik dan menyeluruh, dengan berteraskan 'Public Health Framework for Healthy Ageing, WHO' dan 'The United Nations Decade of Healthy Ageing (2021-2030)' serta seiring dengan Kertas Putih Kesihatan.

Saya berharap PTPKWE 2023-2030 akan terus memberi impak yang memberangsangkan kepada kesejahteraan warga Malaysia terutamanya kepada perkhidmatan kesihatan warga emas. Saya juga ingin mengucapkan syabas kepada semua yang terlibat dalam penggubalan PTPKWE 2023-2030.

Diharapkan pelan tindakan ini akan menjadi panduan dan titik tolak kepada merealisasikan 'Healthy And Active Ageing' di negara kita, Malaysia.

Selamat Maju Jaya.

Datuk Dr Muhammad Radzi bin Abu Hassan
Ketua Pengarah Kesihatan Malaysia

PRAKATA

TIMBALAN KETUA PENGARAH KESIHATAN (KESIHATAN AWAM)

“*Dengan harapan tinggi, Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 dapat dimanfaatkan oleh semua pihak bagi mempertingkatkan perkhidmatan kesihatan warga emas yang terbaik di Malaysia.*”

perkhidmatan kesihatan yang memenuhi keperluan masyarakat yang semakin menua, serta komprehensif merangkumi promotif, penjagaan pencegahan, kuratif, paliatif dan rehabilitatif melalui sistem penyampaian perkhidmatan yang berkesinambungan dengan pendekatan 'whole government and whole societal approach' untuk menghadapi cabaran Negara Tua.

Assalamualaikum w.b.t dan Salam Sejahtera

Salam Malaysia Madani

Penuaan penduduk adalah trend global masa kini yang berlaku disebabkan peningkatan jangka hayat seiring dengan kemajuan penjagaan kesihatan dan teknologi perubatan; serta penurunan kadar kesuburan. Malaysia juga mengalami perubahan fenomena yang serupa, dan ini memberi impak kepada perubahan demografi ke arah penuaan penduduk negara. Peningkatan peratusan populasi berumur 60 tahun ke atas itu bakal menjadikan Malaysia negara tua menjelang 2030. Perubahan ini memberi cabaran dan peluang kepada negara, dalam usaha memenuhi keperluan populasi yang semakin tua.

Menyedari kepentingan persediaan untuk menghadapi perubahan demografi ini, Kementerian Kesihatan Malaysia harus bersedia menyediakan

Dengan harapan tinggi, Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 dapat dimanfaatkan oleh semua pihak bagi mempertingkatkan perkhidmatan kesihatan warga emas yang terbaik di Malaysia.

Saya juga mengucapkan tahniah dan terima kasih kepada semua pihak yang terlibat dalam memastikan kelancaran penghasilan pelan tindakan ini.

Datuk Dr Norhayati binti Rusli
Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan
(Kesihatan Awam)

PENGARAH BAHAGIAN PEMBANGUNAN KESIHATAN KELUARGA

Assalamualaikum w.b.t dan Salam Sejahtera

Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas mula diperkenalkan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia sebagai salah satu strateginya di bawah Rancangan Malaysia Ketujuh. Program ini dimulai dengan Persidangan Penjagaan Kesihatan Warga Tua yang telah diadakan pada 12 hingga 15 Jun 1995. Sejurus itu, projek perintis perkhidmatan kesihatan warga emas dimulakan pada tahun 1996 di empat buah klinik kesihatan iaitu Klinik Kesihatan Kuala Kedah (Daerah Kota Setar, Kedah), Klinik Kesihatan Parit Baru (Sabak Bernam, Selangor), Klinik Kesihatan Sungai Mati (Muar, Johor) dan Klinik Kesihatan Karak (Bentong, Pahang).

“ Adalah diharapkan dokumen ini memberikan hala tuju perkhidmatan kesihatan warga emas seiring dengan cabaran sedia ada dan pada masa hadapan. ”

Susulan itu, Pelan Tindakan Program Kesihatan Warga Tua telah disediakan pada tahun 1997. Pada tahun 2008, Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2008 bersama-sama dengan Dasar Kesihatan Warga Emas Negara 2008 dibangunkan. Selari dengan pemelesaian agenda penuaan sejagat dan perubahan kepada ekosistem kesihatan, Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 pula dibangunkan sebagai penambahbaikan dan semakan semula Pelan Tindakan Kesihatan Warga Emas 2008.

PTPKWE 2023-2030 KKM ini merupakan kesinambungan dari PTPKWE 2008 dalam memperkukuhkan perkhidmatan kesihatan warga

emas melalui pendekatan *Integrated Elderly Health Care* yang melibatkan komuniti, penjagaan kesihatan primer, sekunder dan tertier berserta kerjasama dan penyelarasan tindakan antara pelbagai kementerian, agensi.

Adalah diharapkan dokumen ini memberikan hala tuju perkhidmatan kesihatan warga emas seiring dengan cabaran sedia ada dan pada masa hadapan.

Akhir kata, Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga ingin merakamkan penghargaan dan terima kasih kepada semua pihak yang telah menyumbang kepada proses penyediaan PTPKWE 2023-2030 ini.

Dr. Mohd Safie bin Ismail
Pengaruh
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga

Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) telah melaksanakan perkhidmatan kesihatan bagi warga emas sejak tahun 1996 sebagai salah satu daripada program *Expanded Scope Program* Kesihatan Keluarga. Objektif perkhidmatan ini adalah untuk membantu warga emas mencapai tahap kesihatan yang optimum melalui perkhidmatan kesihatan yang menyeluruh serta bersepadu.

Dasar Kesihatan Warga Emas Negara pada 2008 memberi penekanan kepada pelaksanaan perkhidmatan kesihatan warga emas yang menggalakkan penuaan sihat melalui:

Pemeriksaan warga emas, keluarga dan komuniti dengan pengetahuan

Sokongan persekitaran yang membolehkan hidup berdikari (penuaan setempat).

la direalisasikan melalui penyertaan aktif warga emas dalam aktiviti promosi kesihatan dan pencegahan penyakit sepanjang hayat yang dilaksanakan melalui aktiviti promosi kesihatan warga emas seperti penubuhan Kelab Warga Emas. Perkhidmatan mesra warga emas turut diperkenalkan bagi menyediakan perkhidmatan kesihatan yang mesra umur, saksama, mudah diperolehi, tidak mendiskriminasi gender, berkesinambungan serta komprehensif.

Berdasarkan dasar tersebut, PTPKWE 2023-2030 yang merupakan kesinambungan dari PTPKWE 2008 dibangunkan dan mengambilkira pendekatan Penuaan Sihat (*Healthy Ageing*) oleh Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) dalam merancang kerangka perkhidmatan kesihatan yang komprehensif untuk warga emas di semua peringkat *intrinsic capacity* seiring dengan keperluan penjagaan kesihatan warga emas di peringkat penjagaan kesihatan primer, sekunder, tertier dan jagaan dalam komuniti.

Konsep "*Healthy Ageing*" ini menggariskan kerangka dan pendekatan kesihatan awam dalam jagaan kesihatan warga emas yang menasaskan tiga (3) kumpulan warga emas iaitu:

- mencapai tahap keupayaan yang optimum untuk hidup dengan sihat, aktif dan berdikari bagi warga emas yang sihat fizikal dan mental (*high and stable capacity*),
- mengekalkan kesihatan yang optimum bagi warga emas yang mengalami masalah kefungsiian (*declining capacity*), dan;
- mengekalkan maruah dan digniti warga emas yang terlantar atau bergantung sepenuhnya kepada orang lain (*significant loss of capacity*).

PTPKWE 2023-2030 memberi penekanan kepada perkhidmatan yang diberikan di klinik-klinik kesihatan yang merangkumi promosi dan pendidikan kesihatan, saringan dan penilaian kesihatan, pemeriksaan perubatan, kaunseling, rawatan dan rujukan, lawatan dan perawatan di rumah, pemulihan anggota dan cara kerja. Sebagai usaha menjadikan warga emas aktif aktiviti rekreasi, sosial dan kebajikan di perkenalkan dengan penubuhan Kelab Warga Emas di klinik kesihatan.

2.0 PENGENALAN

Pelan Tindakan Kesihatan Warga Emas 2023-2030 merupakan pelan tindakan hasil semak semula Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2008 dengan mengambil pendekatan terbaharu masa kini. Dengan perubahan landskap demografi penuaan penduduk yang pesat dan negara menuju ke arah Negara Tua pada tahun 2030, perkhidmatan kesihatan yang mencabar dan perubahan corak bebanan penyakit, perkhidmatan kesihatan kepada warga emas perlu bersedia menyokong perubahan ini melalui strategi yang praktikal dan mampan.

Asas kepada penghasilan PTPKWE 2023-2030 berdasarkan kepada saranan:

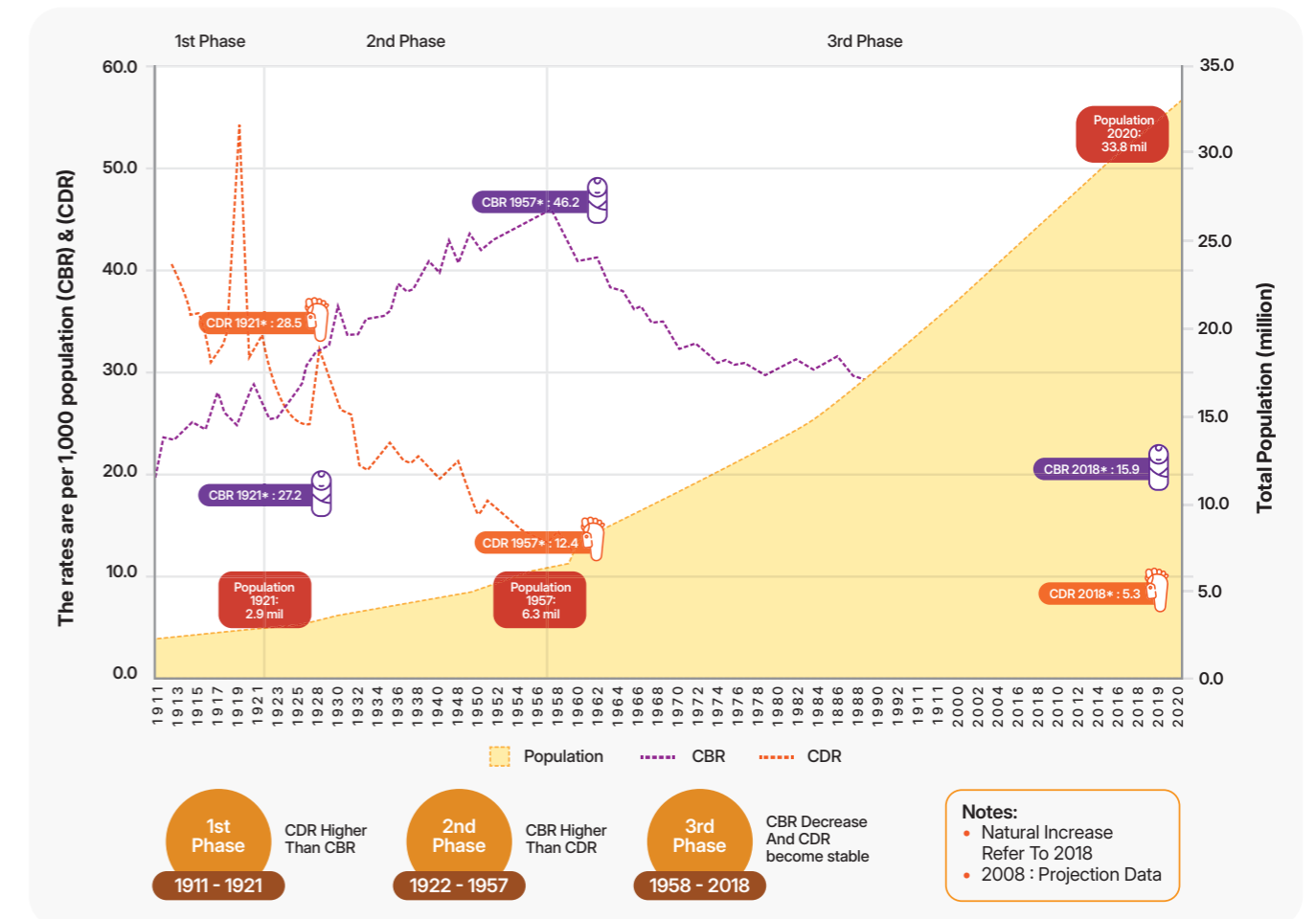
- 01 Epidemiologi Penuaan Penduduk
- 02 *The World Report on Ageing and Health: A Policy Framework for Healthy Ageing, 2015*
- 03 *The Global Strategy and Action Plan on Ageing and Health, WHO*
- 04 *United Nation, Decades of Healthy Ageing: Plan of Action 2021-2030*
- 05 *The Regional Action Plan on Healthy Ageing in the Western Pacific, WPRO 2020*
- 06 Dasar-dasar berkaitan Warga Emas:
 - Dasar Kesihatan Warga Emas Negara, 2008
 - Dasar dan Pelan Tindakan Warga Emas Negara, 2011
- 07 Agenda Negara Menua diselaraskan oleh Unit Perancang Ekonomi, Kementerian Ekonomi
- 08 Kertas Putih Kesihatan Malaysia
- 09 Pelan Strategik KKM 2021-2025
- 10 Pencapaian Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas 2008
- 11 Landskap Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas Masa Kini

2.1 | EPIDEMIOLOGI PENUAAN PENDUDUK

Jumlah penduduk warga emas Malaysia meningkat secara berperingkat di mana pada tahun 1990 jumlah tersebut adalah 5.2% dan pada tahun 2016 meningkat kepada 9.3%. Pada dekad yang akan datang peningkatan jumlah warga emas akan berterusan dengan lebih pantas dan diunjurkan Malaysia akan mencapai status negara tua pada tahun 2030.

Penuaan penduduk berlaku akibat daripada peningkatan jangka hayat dan penurunan kadar kesuburan dan kadar kematian. Purata jangka hayat penduduk pada tahun 1958 adalah 55.8 tahun dan telah meningkat kepada 72.5 tahun untuk lelaki dan 77.4 tahun untuk wanita dalam tahun 2015. Penurunan berterusan kadar kesuburan akan menyebabkan kekurangan tenaga kerja dan hakisan institusi keluarga pada masa hadapan.

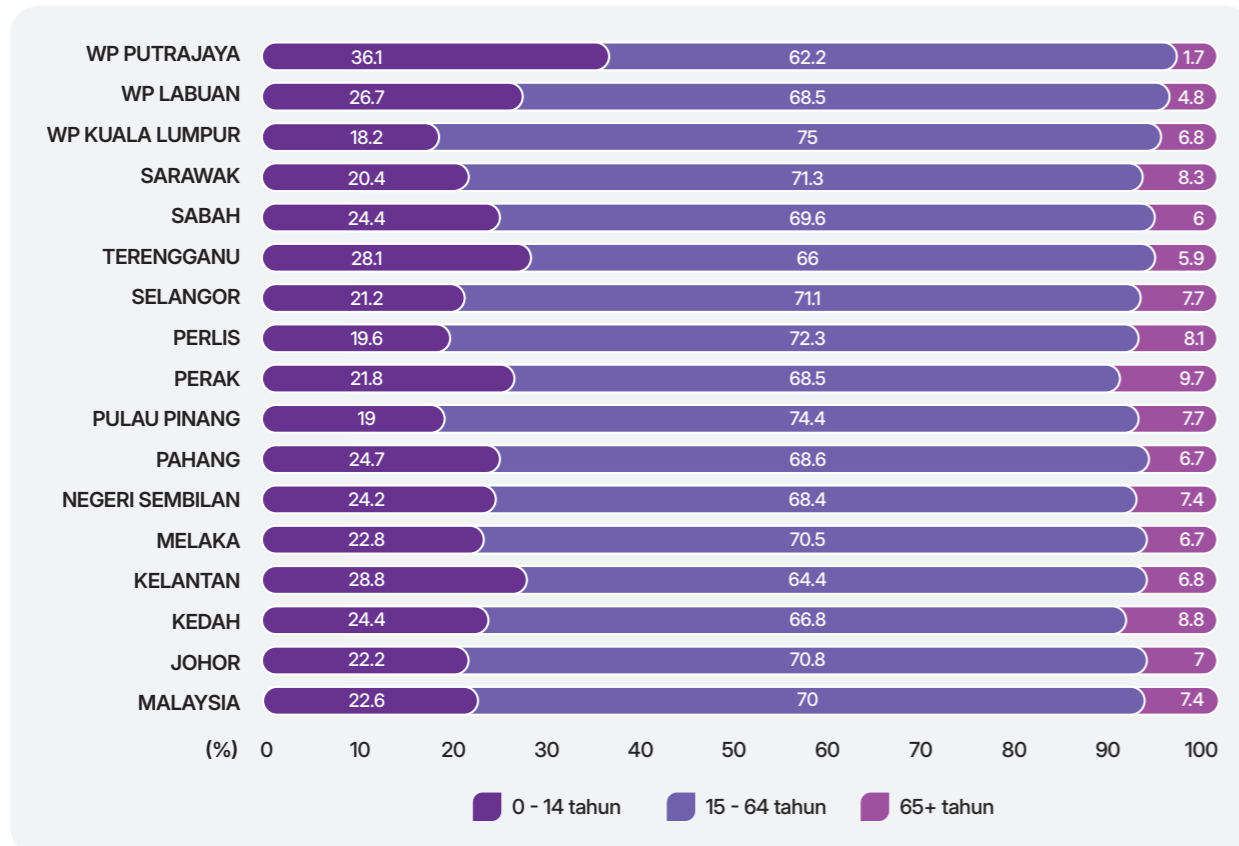
Rajah 1 : Transisi Demografi Malaysia (1911 - 2022)

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, 2021

Berdasarkan statistik daripada Jabatan Perangkaan Malaysia tahun 2023, seramai 7.4% populasi Malaysia adalah berumur melebihi 65 tahun dan ke atas.

Rajah 2 : Peratusan Penduduk Mengikut Kumpulan Umur Utama dan Negeri, Malaysia, 2023

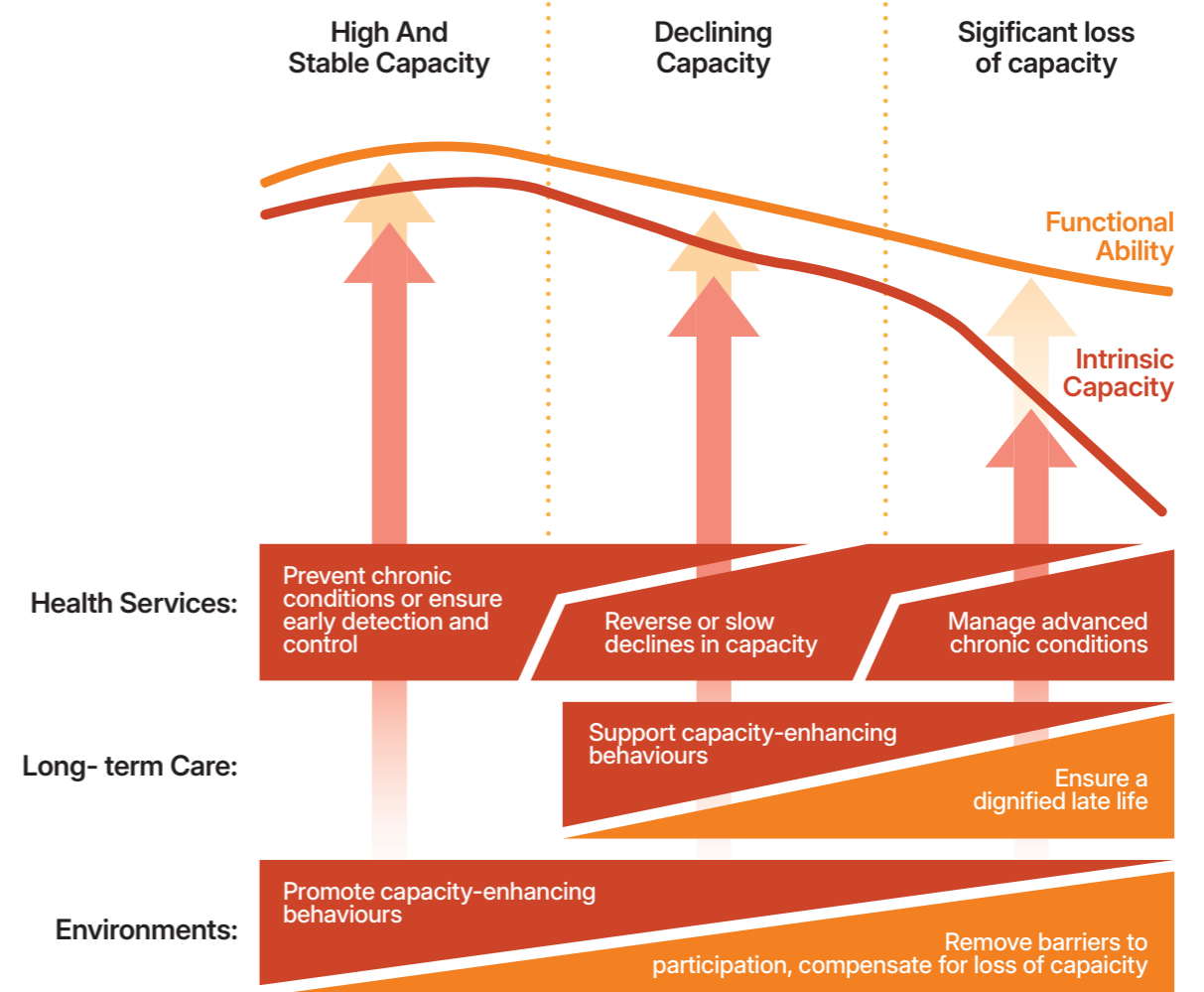
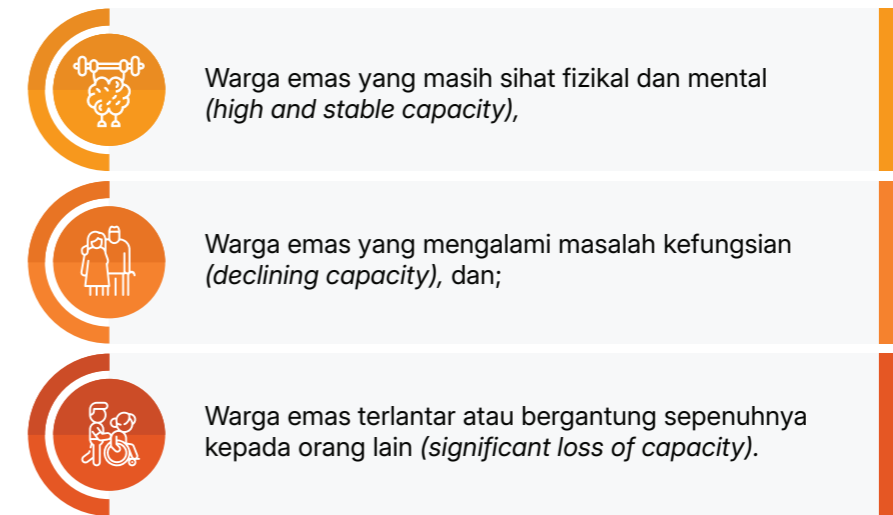
Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia, 2024

2.2 | THE WORLD REPORT ON AGEING AND HEALTH: A POLICY FRAMEWORK FOR HEALTHY AGEING, 2015

Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) telah mencadangkan perubahan pelaksanaan dasar dan polisi kesihatan dalam jagaan warga emas supaya selaras dengan cabaran-cabaran yang dihadapi berikutan penuaan penduduk dunia. Laporan "World Report on Ageing and Health" menyatakan penuaan penduduk memberikan peluang baharu yang memberikan manfaat kepada individu dan masyarakat sekiranya polisi dan pelaksanaan perkhidmatan yang tepat diwujudkan.

PTPKWE 2023-2030 yang disemak semula mengguna pakai pendekatan penuaan sihat yang diberi penekanan *Public Health Framework: Healthy Ageing and Lifecycle* yang menasarkankan 3 kumpulan warga emas untuk membentuk pelan tindakan iaitu:

Sumber: The World report on ageing and health: a policy framework for healthy ageing, 2015

2.3 | THE GLOBAL STRATEGY AND ACTION PLAN ON AGEING AND HEALTH, WHO

Pelan tindakan strategik ini bertujuan:

Mewujudkan tindakan berasaskan bukti untuk memaksimumkan kemampuan berfungsi yang menjangkau setiap orang.

Mewujudkan bukti dan perkongsian yang diperlukan menjelang 2030 untuk menyokong *Decade of Healthy Ageing* dari tahun 2021 hingga 2030

Ia merupakan satu langkah yang penting dalam mewujudkan kerangka kerja untuk Negara Anggota, Sekretariat WHO dan rakan-rakan berwawasan agar semua orang dapat menjalani kehidupan yang panjang dan sihat. Ia memfokuskan pada:

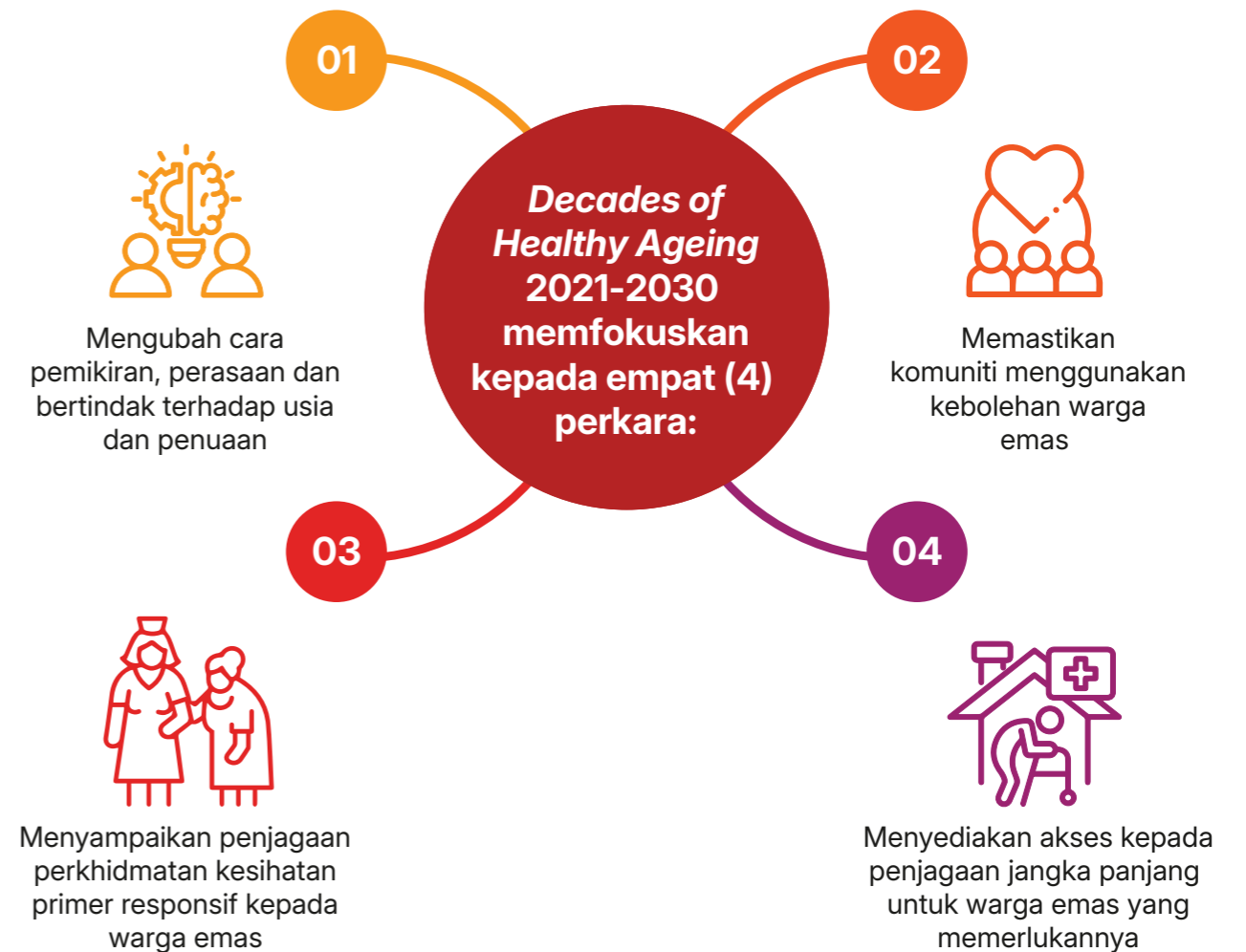
5 OBJEKTIF STRATEGIK:

- 01 Komitmen untuk bertindak mengenai Penuaan Sihat di setiap negara;
- 02 Membangunkan persekitaran yang sesuai dengan usia;
- 03 Menyelaraskan sistem kesihatan dengan keperluan populasi yang lebih tua;
- 04 Membangunkan sistem yang lestari dan adil untuk menyediakan penjagaan jangka panjang (rumah, komuniti, institusi);
- 05 Meningkatkan pengukuran, pemantauan dan penyelidikan mengenai Penuaan Sihat

2.4 | UNITED NATION, DECADES OF HEALTHY AGEING: PLAN OF ACTION 2021 - 2030

United Nation, Decades of Healthy Ageing: Plan of Action 2021-2030 dibangunkan di atas komitmen global yang menyeru tindakan ke atas penuaan sihat berdasarkan strategi *The Global Strategy and Action Plan on Ageing and Health, WHO*

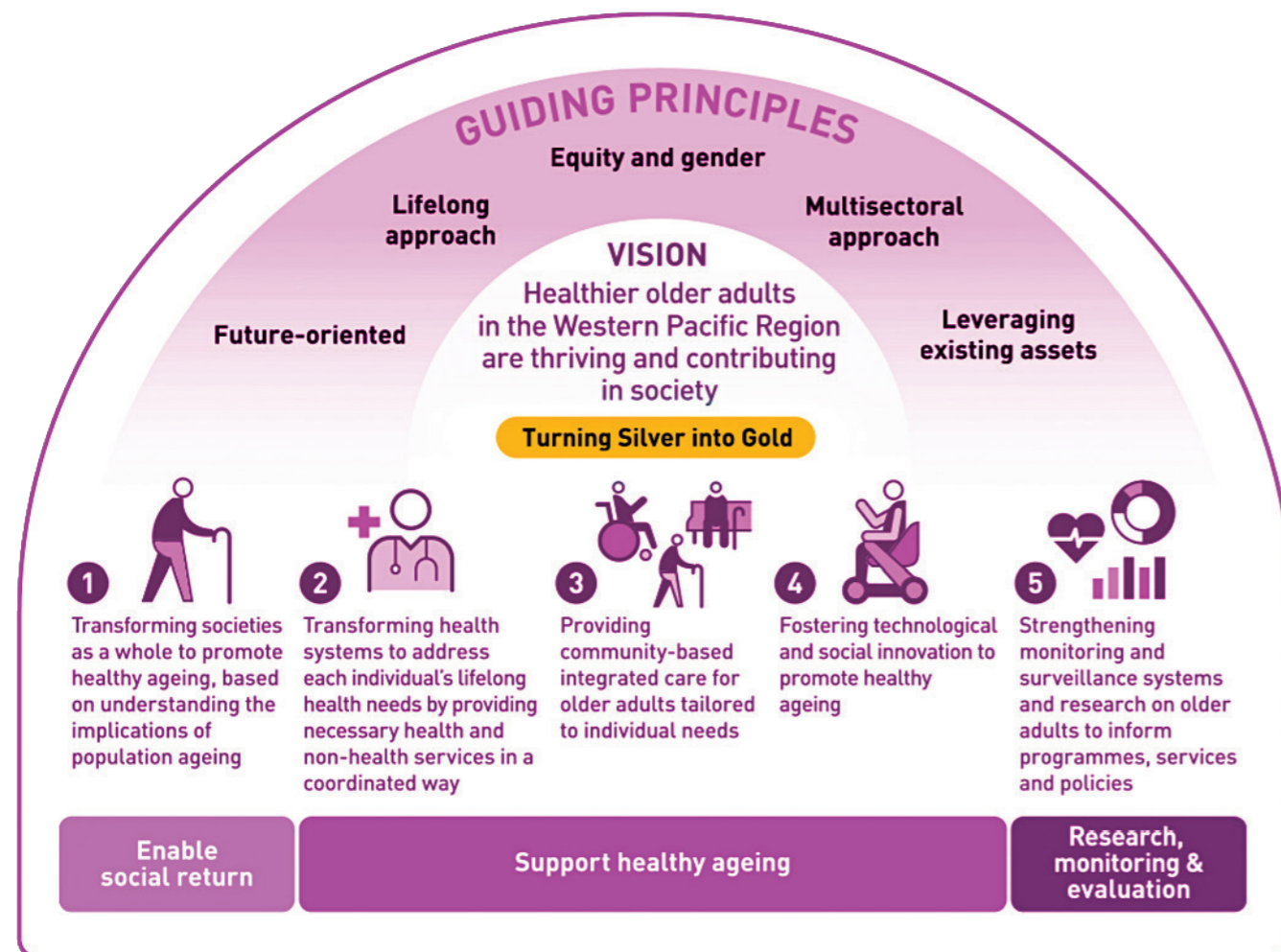

2.5 | THE REGIONAL ACTION PLAN ON HEALTHY AGEING IN THE WESTERN PACIFIC, 2020

Pembangunan pelan tindakan ini juga bertepatan dengan pelancaran *United Nation, Decades of Healthy Ageing: Plan of Action 2021-2030*, yang disahkan oleh WHO pada Ogos 2020 bertujuan untuk menyokong warga emas yang sihat berkembang maju dan menyumbang dalam masyarakat.

Pelan tindakan memberi tumpuan kepada transformasi kesihatan dan sosial untuk membolehkan orang ramai menua dalam kesihatan yang baik, menerima sokongan komuniti yang disesuaikan dan menyumbang secara bermakna dalam masyarakat sepanjang hayat mereka, melalui lima objektif yang digariskan:

Five Objectives for Achieving The Vision of Healthy Ageing

Sumber: *The Regional Action Plan on Healthy Ageing in the Western Pacific, 2020*

2.6 | DASAR-DASAR BERKAITAN WARGA EMAS

2.6.1 Takrifan Warga Emas

Warga emas ditakrifkan kepada mereka yang berumur 60 tahun dan ke atas. Takrifan ini telah diambil oleh kerajaan Malaysia menurut "*World Assembly on Ageing, 1982*" di Vienna, dalam urusan berkaitan di bawah pengawal seliaan Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWKM) [Rujukan KPWKM.600-2/4/38 Jld. 3(28)] bertarikh 24 September 2018.

2.6.2 Dasar Warga Emas Negara Dan Pelan Tindakan Warga Emas Negara 2011

Kerajaan Malaysia telah mengambil langkah proaktif dalam menangani isu penuaan penduduk dengan pengwujudan Dasar Warga Emas Negara, yang mengembeling peranan dan kerjasama intersektoral dalam penyediaan perkhidmatan jagaan warga emas. Pernyataan utama dasar ini adalah merupakan komitmen Kerajaan untuk meningkatkan kesejahteraan hidup warga emas dalam pembangunan negara.

Dasar ini telah diwujudkan sejak tahun 2008 selaras dengan Deklarasi di *Vienna International Plan Of Action on Ageing 1982 (First U.N. World Assembly on Ageing)* yang mengiktiraf warga emas sebagai warganegara yang terdiri daripada pelbagai latar belakang dan pengalaman, mempunyai hak untuk menikmati kehidupan sejahtera, dihormati dan boleh terus menyumbang kepada pembangunan negara. Dasar ini mentakrifkan perkataan kesejahteraan yang merangkumi 5 dimensi utama iaitu dimensi kesihatan (penuaan sihat), sosial (penuaan aktif), ekonomi (penuaan produktif), kerohanian (penuaan positif) dan persekitaran (penuaan menyokong).

2.6.3 Dasar Kesihatan Warga Emas Negara 2008

Pernyataan dasar ini adalah 'memastikan penuaan yang sihat, aktif dan produktif dengan memperkasakan warga emas, keluarga dan komuniti dengan pengetahuan, kemahiran dan persekitaran yang sewajarnya; serta menyediakan perkhidmatan penjagaan kesihatan yang optima di semua peringkat oleh pelbagai sektor'.

Strategi yang dinyatakan dalam dasar adalah:

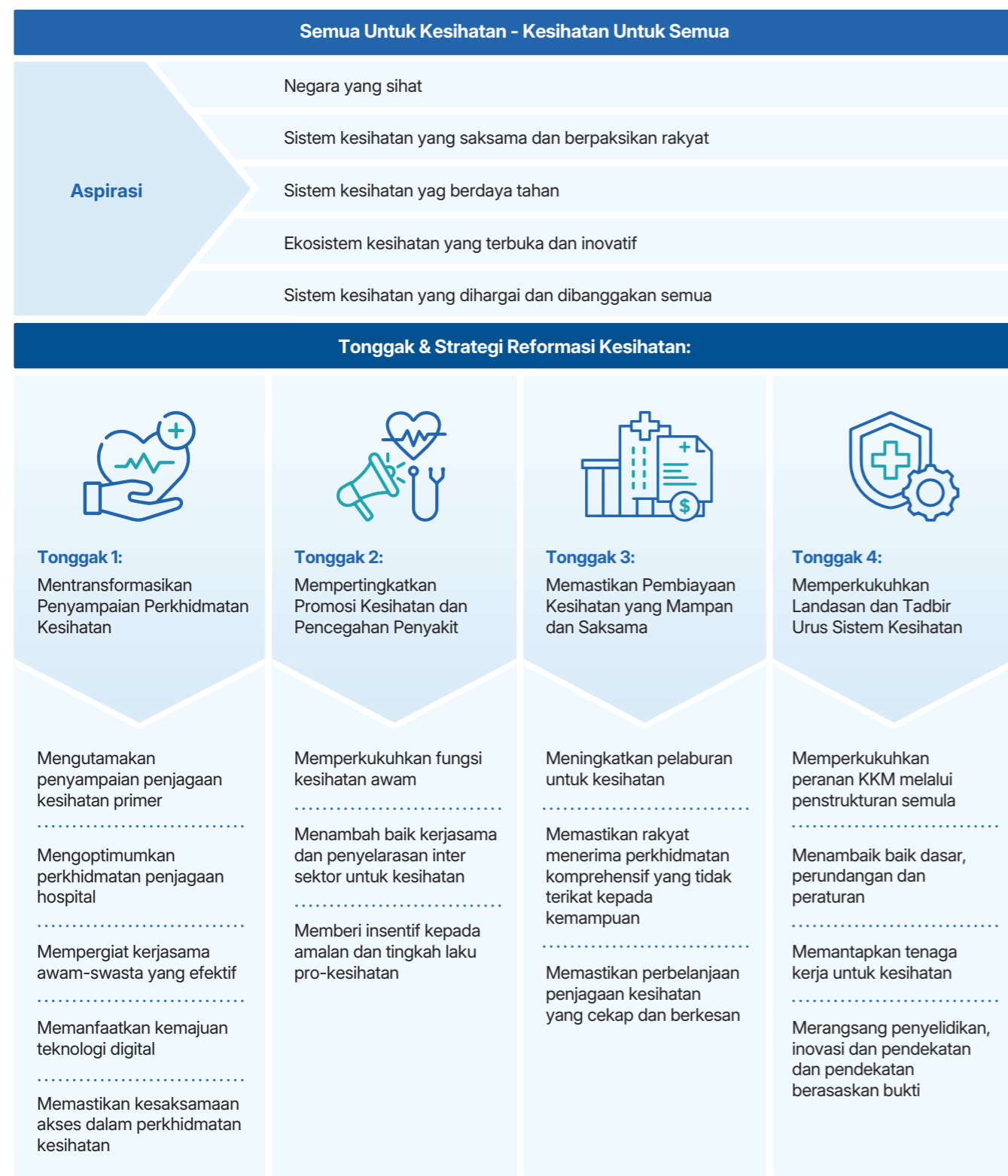
- Promosi kesihatan
- Menyediakan perkhidmatan penjagaan kesihatan yang komprehensif dan berkesinambungan
- Perancangan dan pembangunan sumber manusia
- Sistem rangkaian maklumat
- Penyelidikan dan pembangunan
- Kerjasama antara agensi dan sektor

2.7 | AGENDA NEGARA MENUA, UNIT PEMBANGUNAN EKONOMI, JABATAN PERDANA MENTERI (EPU, JPM)

Memandangkan Malaysia memerlukan pelan tindakan yang menyediakan hala tuju komprehensif dengan penglibatan intersektoral sebagai persediaan menjadi negara tua menjelang 2030, Mesyuarat Jawatankuasa Tertinggi Pemantauan Rancangan Malaysia Kedua Belas (RMK-12) bersetuju agar mekanisme mengurus perdana agenda negara menua dan satu rangka tindakan Agenda Negara Menua yang akan diselaraskan EPU JPM disediakan.

2.8 | KERTAS PUTIH KESIHATAN MALAYSIA

Kertas Putih Kesihatan Malaysia bertujuan untuk mereformasi sistemik dan struktural sistem kesihatan negara bagi meningkatkan tahap kesihatan dan kesejahteraan Rakyat, dengan menangani cabaran termasuk perubahan demografi, serta memastikan sistem kesihatan lebih saksama, mampan dan berdaya tahan.

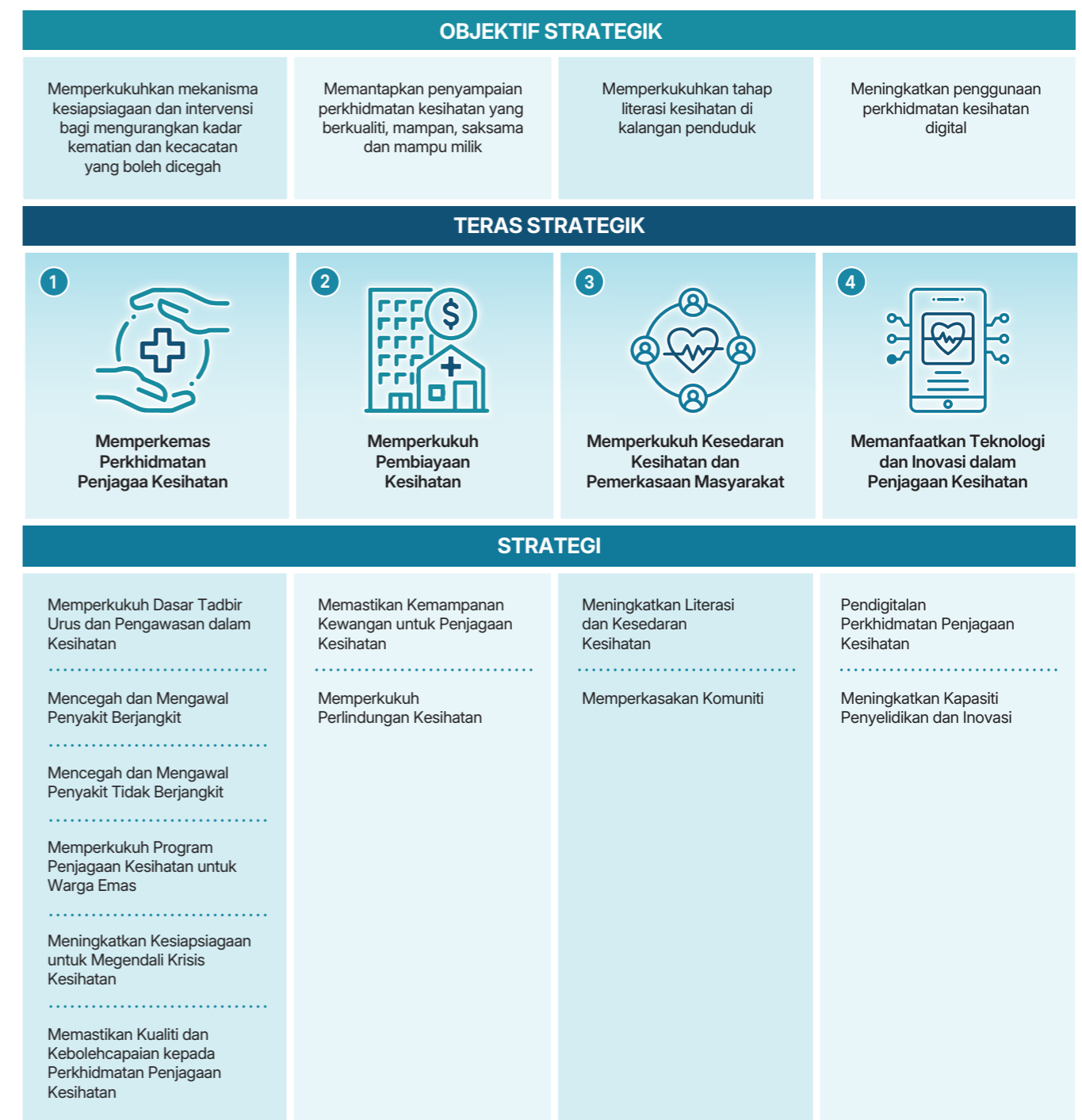
Sumber: Kertas Putih Kesihatan - Kerangka Reformasi Sistem Kesihatan Negara

2.9 | PELAN STRATEGIK KKM 2021 - 2025

Pelan Strategik KKM 2021-2025 merupakan sebuah dokumen yang dirangka untuk dilaksana dan dipantau selama lima tahun selaras dengan tempoh Rancangan Malaysia Kedua Belas. Objektif Pelan Strategik KKM adalah sebagai garis panduan kepada pelbagai program dan bahagian di KKM serta untuk menetapkan hala tuju KKM bagi tempoh tersebut.

Terdapat empat objektif strategik, empat teras strategik dan dua belas strategi yang telah dikenal pasti bagi Pelan Strategik KKM 2021-2025:

KERANGKA PELAN STRATEGIK KKM 2021 - 2025

Mengikut Teras 1 Strategi 4: Pelan strategik ini memperkukuh program penjagaan kesihatan untuk warga emas Malaysia bagi menangani isu penuaan penduduk serta menambah baik program penjagaan kesihatan warga emas. Antara Inisiatif yang diambil:

2.10 | PENCAPAIAN PELAN TINDAKAN PERKHIDMATAN KESIHATAN WARGA EMAS 2008

PTPKWE 2008 telah menggariskan wawasan mempromosikan penuaan sihat, aktif dan produktif dengan memperkasakan warga emas, keluarga dan komuniti dengan pengetahuan, kemahiran dan persekitaran yang sewajarnya; serta penyediaan perkhidmatan penjagaan kesihatan yang optimum di semua peringkat dan oleh pelbagai sektor.

Pelan tindakan tersebut telah dibangunkan berdasarkan kepada Dasar Kesihatan Warga Emas Negara 2008 yang memberi keutamaan kepada penyediaan perkhidmatan kesihatan supaya tahap kesihatan yang optimum dapat dicapai oleh warga emas. Antara pencapaian utama bagi PTPKWE 2008 adalah:

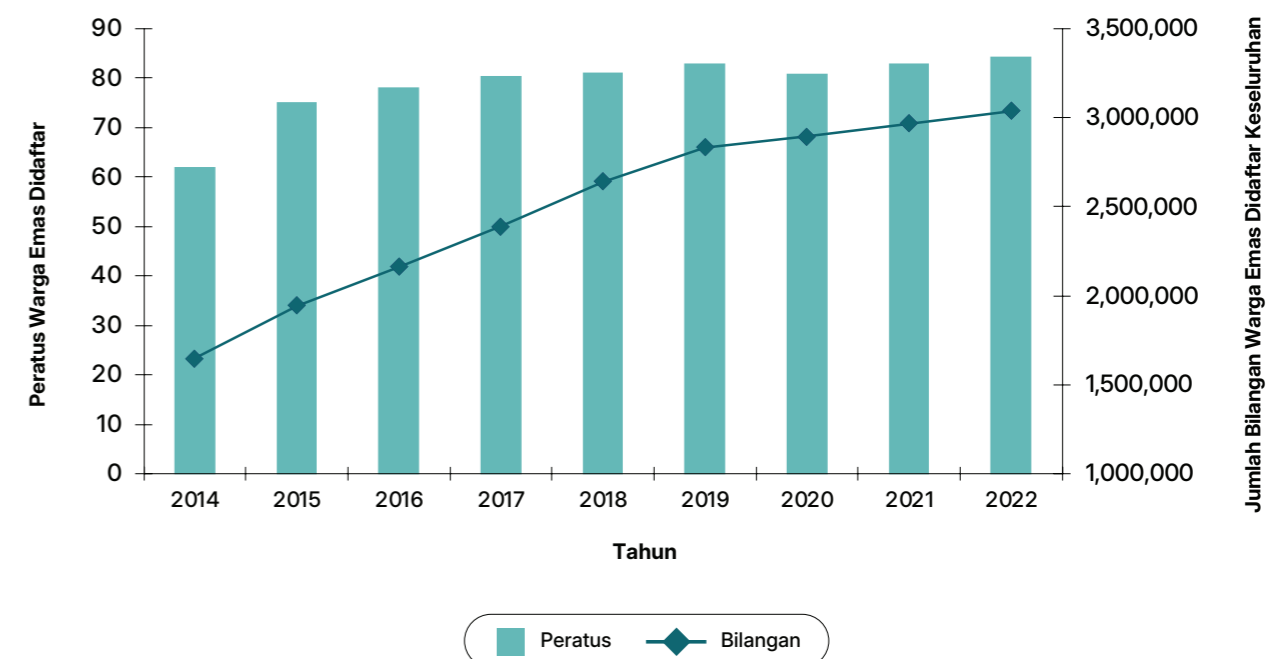
2.10.1 Perkhidmatan Penjagaan Warga Emas di peringkat Penjagaan Kesihatan Primer

Perkhidmatan kesihatan warga emas di peringkat penjagaan kesihatan primer dilaksanakan secara komprehensif merangkumi skop perkhidmatan kesihatan promotif, pencegahan, rawatan, rehabilitasi dan paliatif. Ia juga meliputi pendaftaran dan perprofilan warga emas, saringan kesihatan dan penubuhan Kelab Warga Emas.

a. Pendaftaran dan perprofilan Warga Emas

Pendaftaran dan perprofilan Warga emas dilaksanakan untuk membantu anggota kesihatan memberi perkhidmatan kesihatan secara menyeluruh kepada warga emas berdasarkan kawasan operasi klinik kesihatan. Kementerian Kesihatan telah mensasarkan sekurang-kurangnya 85% daripada populasi Warga Emas di Malaysia didaftarkan dari tahun 2008 hingga 2025. Sehingga tahun 2022, seramai **2,832,780 (83.1% daripada populasi)** Warga Emas didaftarkan. Pendaftaran dan perprofilan Warga emas membolehkan program dan aktiviti kesihatan berfokus kepada keperluan kesihatan warga emas setempat secara lebih efektif.

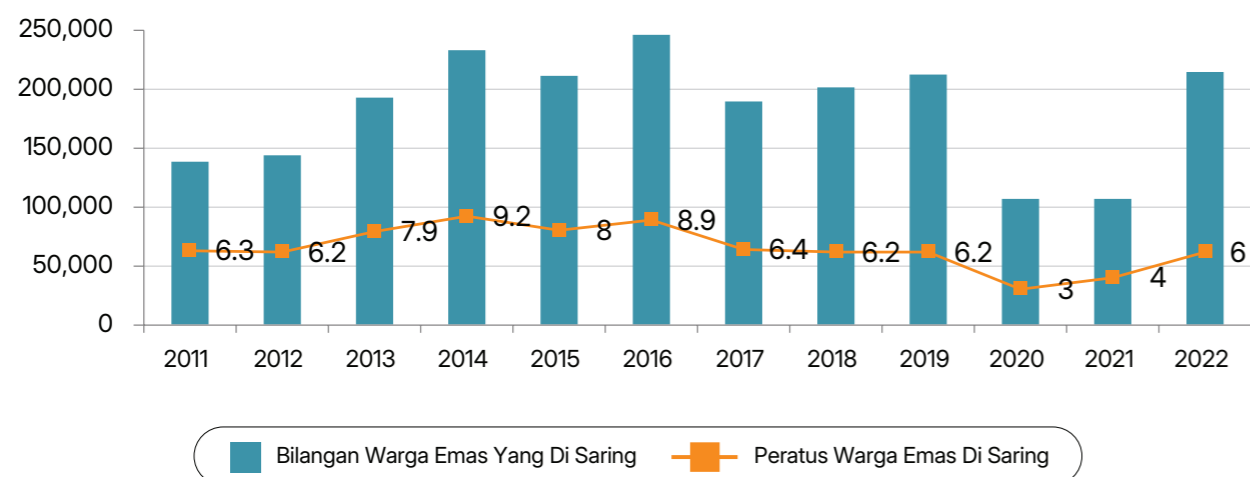
Rajah 3 : Tren Peratus Warga Emas yang didaftarkan (dari tahun 2014 - 2022)

b. Saringan kesihatan Warga Emas

Saringan kesihatan warga emas adalah aktiviti pencegahan dan intervensi awal menggunakan Borang Saringan Status Kesihatan di klinik kesihatan. Setiap tahun, disasarkan sekurang-kurangnya 5% daripada populasi Warga Emas disaring.

Rajah 4 : Bilangan dan Peratus Warga Emas yang disaring dalam populasi mengikut tahun (2011 - 2022).

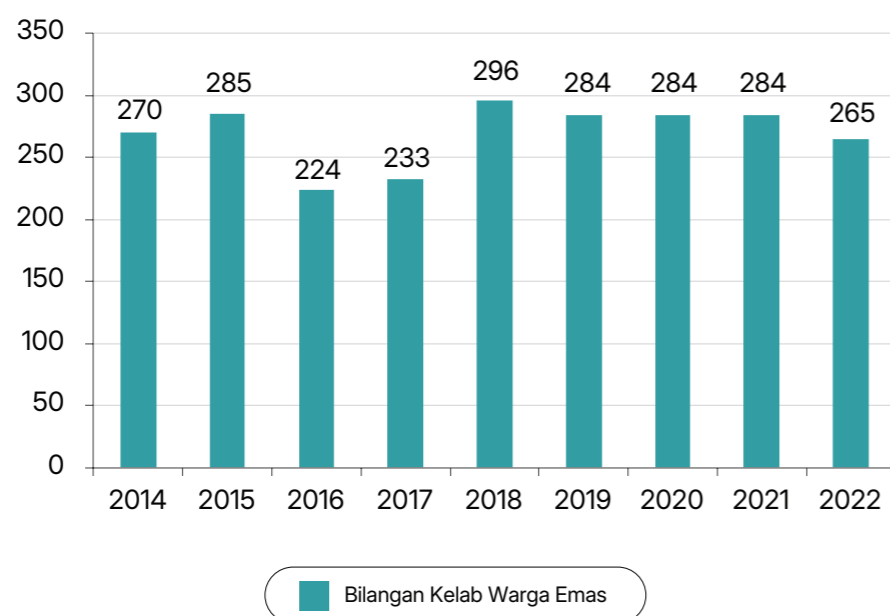

Bagi warga emas yang didapati berisiko semasa saringan, intervensi awal diberikan oleh anggota kesihatan.

c. Penubuhan Kelab Warga Emas

Salah satu intervensi komuniti untuk kelangsungan penglibatan masyarakat dalam aktiviti penjagaan warga emas adalah penubuhan Kelab Warga Emas. Ia dianjurkan agar setiap daerah mempunyai sekurang-kurangnya satu Kelab Warga Emas. Penubuhan kelab sedemikian ini sangat digalakkan kerana ia dapat menyediakan ruang dan persekitaran kepada warga tua agar terus aktif dalam masyarakat. Penubuhan Kelab Warga Emas akan terus diberi perhatian khusus dalam mempromosikan aktiviti-aktivitinya dan seterusnya menggalakkan penambahan bilangan kelab tersebut. Aktiviti-aktiviti kelab juga digalakkan berkolaborasi dengan badan-badan bukan kerajaan.

Rajah 5 : Bilangan Kelab Warga Emas (2008 - 2022)

d. Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas di Klinik Desa (KD)

Perkhidmatan ini bertujuan untuk meningkatkan penyampaian perkhidmatan jagaan kesihatan kepada populasi warga emas menggunakan pendekatan "Community Based Primary Healthcare" dengan memperkukuhkan fungsi KD dan skop tugas Jururawat Masyarakat (JM). KD yang mempunyai kedatangan kurang 15 orang sehari dan mempunyai sekurang-kurangnya dua (2) orang JM yang tetap dipilih untuk melaksanakan perkhidmatan ini.

Objektif pelaksanaan adalah:

- Mengoptimum sumber sedia ada dengan meluaskan fungsi dan pelbagaikan tugas (*multitasking*) anggota JM.
- Meningkatkan status kesihatan dan keupayaan fungsi (*functional ability*) warga emas dalam komuniti sejajar dengan kerangka kerja kesihatan awam iaitu penuaan sihat.
- Meningkatkan pengetahuan dan kemahiran semua lapisan anggota kesihatan dalam bidang geriatrik sejajar dengan penuaan negara.

Warga emas dalam kawasan operasi hendaklah didaftarkan dan disaring untuk risiko kesihatan oleh JM. Semua warga emas yang dikenal pasti mempunyai risiko diberi intervensi awal sebelum dirujuk kepada Klinik Kesihatan untuk pengurusan selanjutnya.

Projek rintis telah dimulakan pada Julai 2019, di mana melibatkan sebanyak 126 KD di Perak (72 KD) dan di Pahang (54 KD). Pada tahun 2020 hingga 2022, program ini diperluaskan ke negeri Perlis, Kedah, Pulau Pinang, Kelantan, Terengganu dan Melaka.

Jumlah keseluruhan KD yang terlibat pada tahun 2022 adalah 265 buah Klinik Desa.

e. Perkhidmatan Rehabilitasi di Klinik Kesihatan

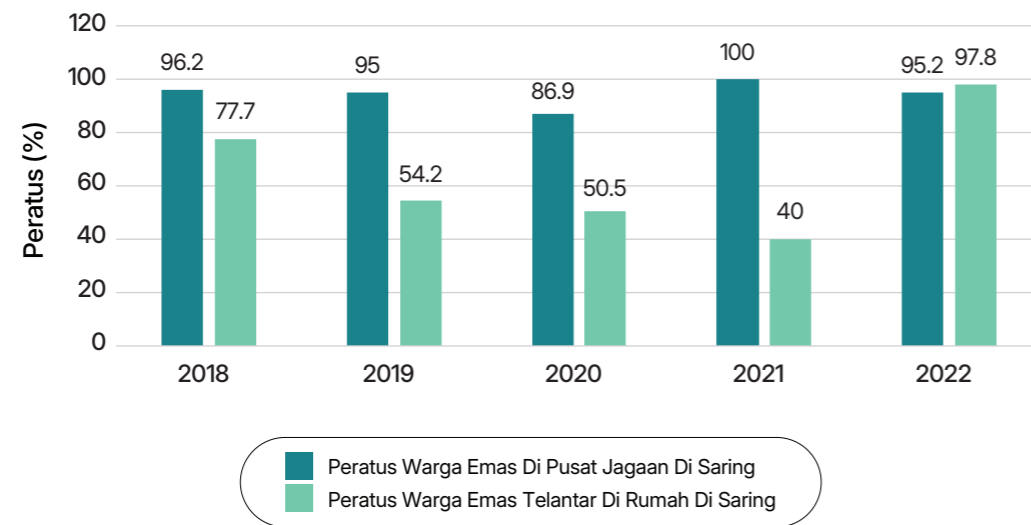
Perkhidmatan rehabilitasi (fisioterapi dan terapi carakerja) bagi kesihatan warga emas berfokus kepada menilai tahap ketidakupayaan, menghalang atau mengoptimumkan ketidakupayaan dan memperkasakan warga emas yang tidak berupaya untuk beradaptasi dengan ketidakupayaan bagi meningkatkan kualiti hidup mereka. Perkhidmatan ini juga selaras dengan pendekatan penuaan sihat di mana warga emas yang mengalami kemerosotan kefungsi dibantu untuk mengekalkan kesihatan yang optimum.

Dapatan kajian NHMS 2018 menunjukkan masalah ketidakupayaan juga tinggi di kalangan warga emas di mana kadar ketidakupayaan untuk melakukan aktiviti harian (*Activities of Daily Living-ADL*) adalah 17 peratus dan kadar IADL (*Instrumental Activities of Daily Living*) adalah 41.9 peratus. Indikator pencapaian bagi perkhidmatan ini mula dipantau sejak tahun 2017. Pada tahun 2022, seramai 3,904 (88.91 peratus) warga emas disaring yang berisiko jatuh bertambah baik selepas intervensi fisioterapi selama 3 bulan. Manakala 476 daripada 483 (98.55 peratus) warga emas didapati mempunyai peningkatan ADL selepas menjalani intervensi pemulihan carakerja selama 3 bulan.

f. Perkhidmatan Jangkau Luar (*Outreach*) Kesihatan Warga Emas di Komuniti

Perkhidmatan kesihatan kepada warga emas di institusi dan warga emas terlantar di rumah adalah selaras dengan konsep penuaan sihat iaitu warga emas yang mengalami masalah kefungsi dan yang terlantar atau bergantung sepenuhnya kepada orang lain dibantu untuk mengekalkan maruah dan digniti warga emas tersebut dengan penyediaan penjagaan kesihatan. Seramai 12,400 (95 peratus) warga emas di institusi dan 2,985 (98 peratus) warga emas yang terlantar di rumah telah disaring dan dirawat pada tahun 2022.

Rajah 6 : Trend Saringan Kesihatan kepada Warga Emas di Institusi dan Warga Emas Terlantar di Rumah, 2018 - 2022

2.10.2 Perkhidmatan Penjagaan Perubatan dan Pemulihan Warga Emas Peringkat Sekunder dan Tertier

Perkhidmatan rawatan penyakit akut dan pesakit dalam disediakan di semua hospital di seluruh negara di bawah Jabatan Perubatan. Beberapa buah hospital telah mewujudkan Unit Geriatrik dan wad geriatrik khusus dengan penempatan Pakar Perubatan Geriatrik dan pasukan pelbagai disiplin (*multidisciplinary team*) yang memberikan perkhidmatan komprehensif perawatan klinikal warga emas. Wad Geriatrik pertama di hospital ditubuhkan di Pusat Perubatan Universiti Malaya pada tahun 1999 dan diikuti dengan Hospital Kuala Lumpur pada tahun 2003. Skop perkhidmatan ini merangkumi promosi, saringan, rawatan, pemulihan dan paliatif yang disampaikan di peringkat sekunder dan tertier. KKM juga menyediakan perkhidmatan "*visiting specialist*" di mana Pakar Perubatan Geriatrik dari hospital utama melakukan lawatan berkala ke hospital daerah untuk kesinambungan perkhidmatan kesihatan warga emas.

Perubatan Geriatrik adalah satu bidang subkepakaran perubatan am yang berkaitan dengan aspek-aspek klinikal, pencegahan, penyembuhan dan sosial warga emas. Matlamat penjagaan geriatrik ialah membantu mengembalikan seseorang yang kurang upaya atau mengalami penyakit mencapai keupayaan kebolehan sendiri semaksimal dan sebaik mungkin membolehkan mereka menjalani kehidupan yang berdikari di rumah. Pada tahun 2022, terdapat 60 orang Pakar Perubatan Geriatrik di Malaysia di mana 33 orang pakar bertugas di hospital KKM, 13 orang pakar bertugas di Kementerian Pengajian Tinggi dan 14 orang pakar lagi berkhidmat di Hospital Swasta.

Psiko geriatrik ialah cabang psikiatri dan kesihatan mental untuk mengendalikan masalah kesihatan mental warga emas. Ia juga merawat pesakit yang mempunyai masalah penyakit mental kronik yang menjangkau usia selepas 60 tahun dan ke atas. Pada tahun 2022, terdapat 14 orang Pakar Psiko geriatrik di mana 9 orang pakar bertugas di hospital KKM, 3 orang pakar bertugas di Kementerian Pengajian Tinggi dan 2 orang pakar lagi berkhidmat di Hospital Swasta.

Berdasarkan kepada statistik pada tahun 2017, sebanyak 17% kemasukan pesakit dalam dan 20% kedatangan pesakit luar di hospital-hospital di bawah KKM adalah merupakan warga emas. Dianggarkan seramai 40% daripada pesakit adalah dari kes-kes di kepakaran Perubatan dan subkepakarannya.

Kementerian Kesihatan Malaysia juga mempunyai perancangan untuk memperluaskan perkhidmatan ini ke semua hospital utama KKM secara berfasa bergantung kepada sumber kepakaran Pakar Perubatan yang terhad.

Mengikut unjuran yang dijalankan oleh Malaysian Society of Geriatric Medicine dengan sasaran 0.5 hingga 0.85 Pakar Perubatan Geriatrik kepada 10,000 orang warga emas, Malaysia memerlukan seramai dijangka memerlukan lebih dari 340 Pakar Perubatan Geriatrik pada tahun 2030.

2.10.3 Promosi dan Pendidikan kesihatan Warga Emas

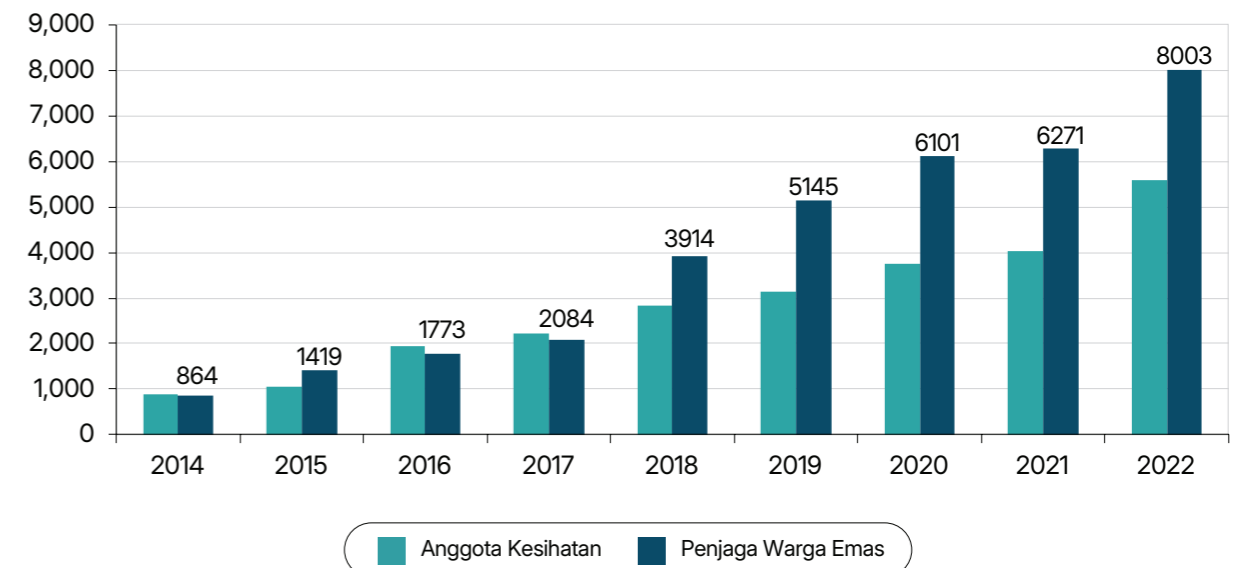
a. Promosi Kesihatan Warga Emas

Aktiviti mempromosikan Kesihatan Sihat dan Aktif untuk Warga Emas telah diteruskan melalui pelbagai bahan promosi dicetak dan diedarkan di fasiliti primer. Bahan-bahan pendidikan dan promosi ini juga dimuat naik dalam laman web (<https://hq.moh.gov.my/bpkk/index.php/pages/orang-awam/kesihatan-warga-emas.html>) untuk rujukan umum. Bahan-bahan promosi juga turut dimuat naik dalam media elektronik dan media sosial. Hari Warga Emas disambut pada bulan Oktober setiap tahun di pelbagai peringkat.

b. Latihan kepada Anggota Kesihatan dan Penjaga Warga Emas

Dalam meningkatkan kemahiran di kalangan penjaga warga emas dan anggota kesihatan di fasiliti kesihatan, latihan dijalankan di pelbagai peringkat, menggunakan bahan-bahan latihan (<https://hq.moh.gov.my/bpkk/index.php/pages/orang-awam/kesihatan-warga-emas.html>).

Rajah 7 : Trend Bilangan (Kumulatif) Anggota Kesihatan Dan Penjaga Warga Emas Yang Diberi Latihan Dalam Penjagaan Kesihatan Warga Emas (Tahun 2014 - 2022)

Pelbagai garis panduan, manual dan panduan berkaitan dengan penjagaan warga emas dibangunkan untuk kegunaan anggota kesihatan dan orang awam untuk dijadikan panduan dan rujukan dalam melaksanakan perkhidmatan kesihatan warga emas. Bahan-bahan penerbitan ini boleh diperolehi dari laman web (<https://hq.moh.gov.my/bpkk/index.php/pages/orang-awam/kesihatan-warga-emas.html>). *Clinical Practice Guideline: Management of Dementia (3rd Edition)* telah diterbitkan untuk rujukan pengendalian masalah dementia yang sering dihadapi oleh warga emas; dan boleh diakses melalui laman web (<https://www.moh.gov.my/index.php/pages/view/3962>).

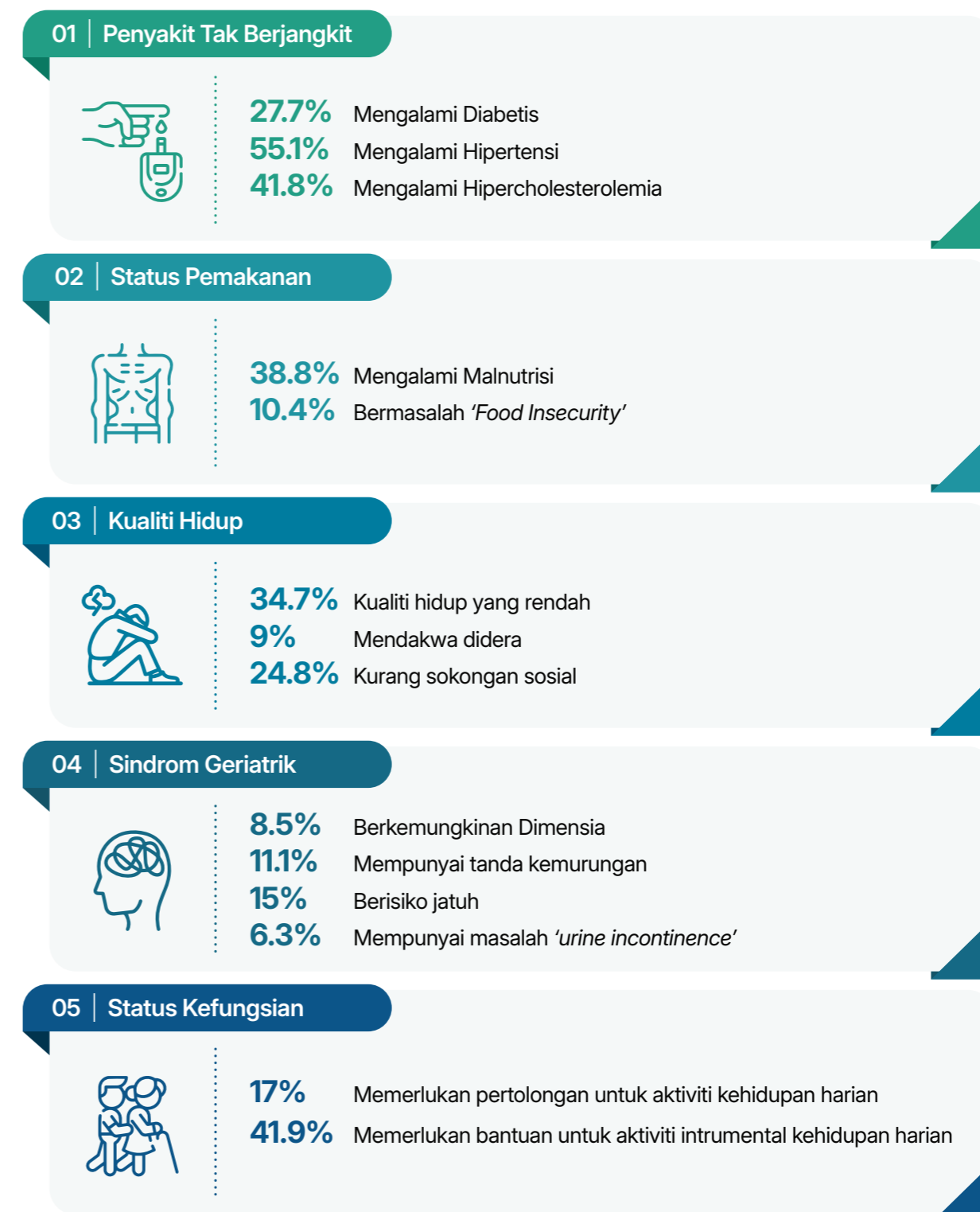
c. Pos basik Perawatan Gerontologi / Diploma Lanjutan Perawatan Gerontologi

Bahagian Pengurusan Latihan, KKM juga telah memperkenalkan latihan Pos Basik Perawatan Gerontologi sejak tahun 2004 hingga 2010. Latihan pos basik ini telah ditambah baik kepada Diploma Lanjutan Perawatan Gerontologi dan mula mengambil penuntut pada tahun 2011. Sehingga tahun 2019, seramai 120 anggota kesihatan mempunyai Pos Basik Perawatan Gerontologi dan 223 orang anggota kesihatan mempunyai Diploma Lanjutan Perawatan Gerontologi. Anggota kesihatan yang terlatih ini ditempatkan di fasiliti kesihatan dan hospital.

2.10.4 Penyelidikan dan pembangunan dalam Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas

Penyelidikan dalam kesihatan warga emas dijalankan di peringkat universiti dari pelbagai sudut sosial, mental, fizikal dan spiritual. Pada tahun 2018, Institut Kesihatan Umum, Kementerian Kesihatan Malaysia telah menjalankan Tinjauan Morbiditi dan Kesihatan Kebangsaan (*National Health Morbidity Survey*) mengenai Kesihatan Warga Emas (*NHMS 2018: Elderly Health*). Kajian ini bertujuan memberi data berasaskan bukti tentang profil status kesihatan warga emas berumur 60 tahun ke atas di Malaysia, agar dapat digunakan untuk mengkaji semula keutamaan dan program kesihatan negara, serta perancangan untuk peruntukan sumber untuk penjagaan kesihatan warga tua. Hasil *NHMS 2018: Elderly Health* dapat dilihat pada Rajah 8.

Rajah 8 : Kedapatan NHMS 2018: Elderly Health

2.10.5 Kerjasama Antara Agensi-agensi dalam Penjagaan Kesihatan Warga Emas

Kementerian Kesihatan telah bekerjasama dengan Kementerian Pembangunan Wanita Keluarga dan Masyarakat, Jabatan Peguam Negara, Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Institut Gerontologi Universiti Putra Malaysia, Kementerian Sumber Manusia, badan-badan kerajaan lain, syarikat-syarikat berkaitan kerajaan dan pelbagai badan bukan kerajaan dalam membentuk polisi, penyelidikan, garis panduan, perkhidmatan dan untuk kesejahteraan kesihatan warga emas.

2.10.6 Perundangan

Sebelum tahun 2019, perundangan Malaysia berkaitan dengan penjagaan warga emas di institusi, bergantung kepada dua (2) akta iaitu:

- Akta Pusat Jagaan 1993 (Akta 506), berada di bawah bidang kuasa Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat (KPWK) yang menekankan penjagaan termasuk perlindungan, pengawasan, pemulihan dan latihan.
- Akta Kemudahan dan Perkhidmatan Jagaan Kesihatan Swasta 1998 (Akta 586), berada di bawah bidang kuasa KKM dan mengawal perkhidmatan penjagaan kesihatan atau perkhidmatan berkaitan kesihatan seperti rumah jagaan kejururawatan swasta.

Kedua-dua akta ini memperuntukkan jagaan untuk semua peringkat umur.

Kebanyakan pusat jagaan yang didaftar di bawah Akta 506 terpaksa memberi penjagaan kesihatan terutamanya kepada golongan warga emas walaupun tiada peruntukan khusus daripada segi penjagaan kesihatan.

KKM telah bekerjasama rapat dengan KPWK, Jabatan Peguam Negara, Kementerian Kesejahteraan Bandar, Perumahan dan Kerajaan Tempatan, Institut Gerontologi Universiti Putra Malaysia serta Kementerian Sumber Manusia (KSM) dalam menggubal Akta Kemudahan Dan Perkhidmatan Jagaan Kesihatan Warga Emas Swasta 2018 (Akta 802) la digubal untuk mengawal selia pusat penjagaan warga emas swasta agar mutu penjagaan kesihatan penghuni terpelihara. Akta ini akan berkuat kuasa setelah peraturan-peraturannya disediakan dan dipersetujui oleh semua pihak terlibat.

Akta ini menetapkan standard minimum untuk petugas di pusat jagaan bagi memastikan mereka kompeten. Petugas ini akan dilatih berdasarkan kepada modul yang disediakan oleh KSM. Ia memastikan perkhidmatan yang mudah dan mampu diperolehi, berkesinambungan serta lestari. Ia juga menjamin integriti dan maruah warga emas bagi memastikan kesejahteraan mereka selaras dengan Dasar Warga Emas Negara tahun 2011.

2.11 | LANDSKAP PERKHIDMATAN KESIHATAN WARGA EMAS MASA KINI

Klinik Kesihatan (1076 fasiliti):

Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas
Kelab Warga Emas (264 kelab)

01

02

Klinik Desa:

Menyediakan Perkhidmatan Kesihatan
Warga Emas (431 fasiliti)

Hospital:

- Hospital Rehabilitasi (1)
- Hospital Berpakar Geriatrik (15)
- Hospital tanpa Pakar Geriatrik yang dilawati oleh Pakar Geriatrik (21)

03

04

Jangkau Luar:

- Pemeriksaan kesihatan warga emas dan intervensi risiko dalam komuniti
- Perkhidmatan Perawatan Domisili (438 pasukan)
- Penjagaan Paliatif (337 pasukan)
- Penjagaan Kejururawatan di Rumah
- Lawatan Institusi/Pusat Penjagaan Warga Emas

Disediakan oleh Kementerian Kesihatan Malaysia, 2023

3.0 VISI, MISI DAN OBJEKTIF PTPKWE 2023-2030

3.1 Visi

Kearah penuaan sihat dan kehidupan berkualiti

3.2 Misi

Meningkatkan tahap kesihatan dan mengurangkan risiko kesihatan warga emas dengan meningkatkan akses dan ekuiti dalam perkhidmatan kesihatan

3.3 Objektif

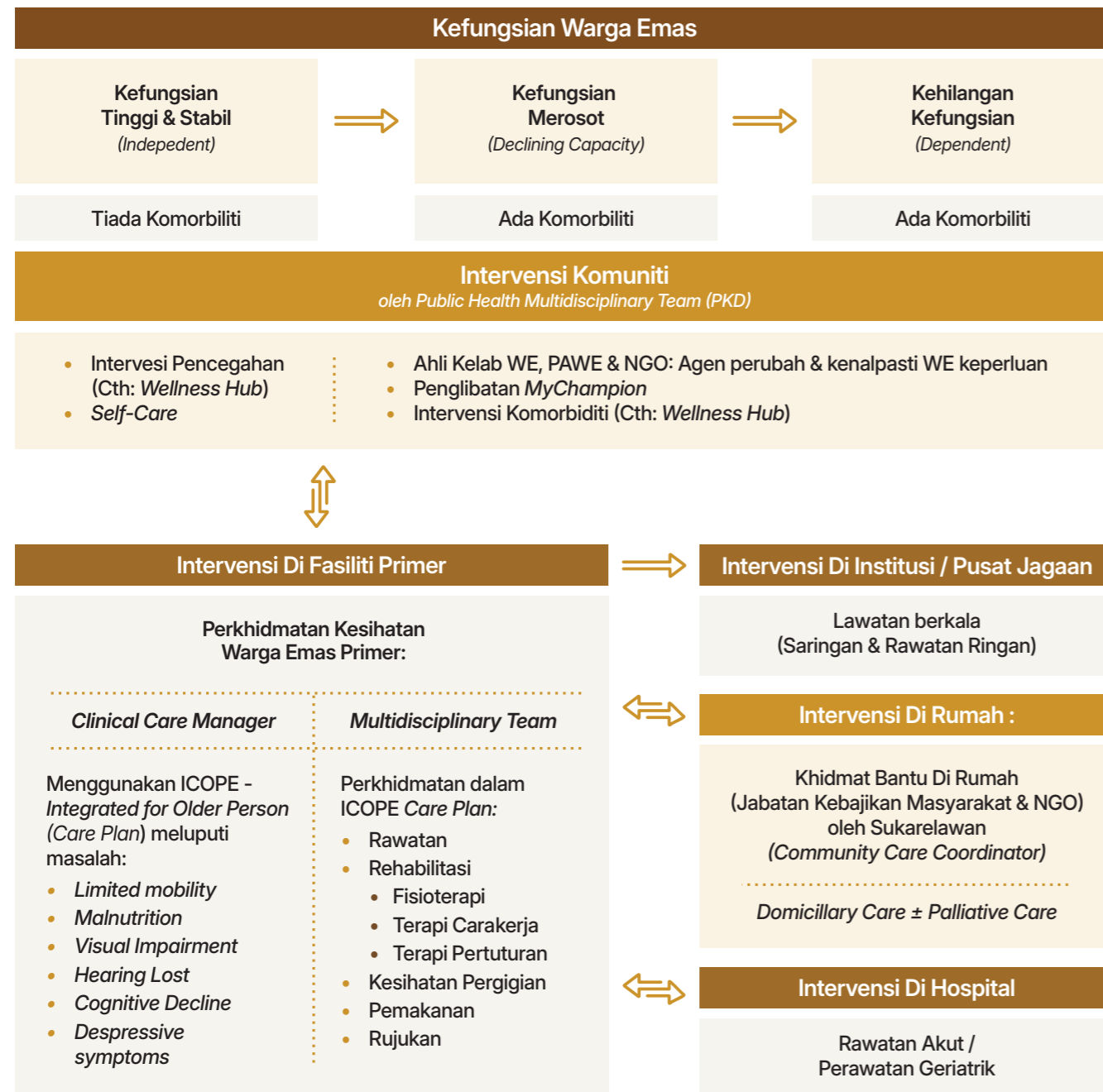
Mempromosikan Penuaan sihat dan aktif dalam kalangan warga emas melalui pemerksaan warga emas, keluarga dan komuniti dengan pengetahuan, kemahiran dan persekitaran yang menyokong penuaan aktif dan sihat; serta menyediakan perkhidmatan jagaan kesihatan warga emas yang optimum di setiap peringkat perkhidmatan kesihatan melalui:

4.0 TERAS DAN STRATEGI PTPKWE 2023 - 2030

Memandangkan kefungsihan warga emas berbeza mengikut individu yang melingkupi spektrum kefungsihan tinggi dan stabil (*high and stable capacity – Independent*) ke kehilangan kefungsihan (*significant loss of capacity – Dependent*); satu rangka kerja dibangunkan bagi memastikan perkhidmatan kesihatan warga emas yang optima boleh diakses oleh warga emas tanpa mengira tahap kefungsihan dan secara menyeluruh di semua peringkat – di komuniti, tempat tinggal, perkhidmatan kesihatan primer, tertiary atau pun di pusat jagaan.

Rangka kerja PTPKWE 2023 - 2030:

Fokus Utama dan strategi yang dibangunkan berteraskan Rangka kerja PTPKWE 2023 - 2030:

TERAS 1	TERAS 2	TERAS 3	TERAS 4	TERAS 5
Pemeriksaan Penuaan Sihat Komuniti	Memperkuhkan Penjagaan Kesihatan Warga Emas Berterusan	Meluaskan Kebolehcapaian Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas	Menggalakkan Penyelidikan dan Pembangunan Kesihatan Warga Emas	Memperkuhkan Pemantauan dan Penilaian
Fokus Strategi:	Fokus Strategi:	Fokus Strategi:	Fokus Strategi:	Fokus Strategi:
Mempromosi penuaan sihat secara holistik berdasarkan status kependudukan negara dan kesihatan rakyat	Memperkuhkan sistem kesihatan berteraskan kesihatan sepanjang hayat dengan menyediakan perkhidmatan kesihatan menyokong penuaan sihat dan memperkasakan penjagaan sendiri	Meluaskan kebolehcapaian rakyat untuk mendapat perkhidmatan kesihatan warga emas	Menggalakkan penglibatan KKM atau agensi lain dalam penyelidikan 'evidence base' dan inovasi teknologi kesihatan bagi warga emas	Memperkuhkan sistem pemantauan dan penilaian program kesihatan warga emas
Strategi:	Strategi:	Strategi:	Strategi:	Strategi:
1 Memantapkan promosi dan advokasi pembudayaan hidup sihat dalam kalangan warga emas kepada masyarakat	1 Memperkuhkan perkhidmatan kesihatan yang komprehensif merangkumi promotif, pencegahan, rawatan, rehabilitasi dan paliatif (<i>primary to tertiary</i>)	1 Memantapkan <i>Universal Health Coverage</i>	1 Menjalankan kajian dan penyelidikan berdasarkan "Evidence Based" dalam bidang kesihatan warga emas dan penuaan	1 Menjalankan pemantauan dan penilaian perkhidmatan kesihatan warga emas
2 Memperkasakan warga emas untuk kekal sihat dalam komuniti dengan aktiviti pencegahan dan penjagaan diri (<i>self care</i>)	2 Memperluaskan peranan anggota Jururawat Masyarakat di Klinik Desa untuk melaksanakan perkhidmatan jagaan warga emas dalam komuniti	2 Persekitaran yang mesra umur (<i>Aged-friendly environment</i>)		
3 Memperkasakan warga emas sebagai agen perubahan kepada masyarakat setempat	3 Memantapkan perkhidmatan kesihatan di institusi penjagaan warga emas			
4 Memperkasakan peranan <i>community care coordinator</i> (Sukarelawan Program Khidmat Bantu Di Rumah - JKM) untuk pemantauan dan pengurusan kesihatan warga emas dalam komuniti	4 Merancang sumber manusia kesihatan yang berpengetahuan dan cekap dalam penjagaan kesihatan warga emas (<i>capacity building</i>)			
5 Mewujudkan integrasi perkhidmatan sosial dan kesihatan warga emas dalam komuniti.	5 Melatih penjaga warga emas informal kaedah jagaan warga emas terlantar dan mempunyai masalah kesihatan kronik			
Indikator Teras:	Indikator Teras:	Indikator Teras:	Indikator Teras:	Indikator Teras:
Perkhidmatan kesihatan komuniti berintergrasi dibangunkan	Perkhidmatan kesihatan warga emas yang holistik melalui Penjagaan Warga Emas Berintergrasi (<i>Integrated Care for Older Person - ICOPE</i>) dilaksanakan	Peningkatan akses perkhidmatan kesihatan di kalangan warga	Peningkatan bilangan kajian dan penyelidikan berkaitan kesihatan warga emas dan penuaan	Laporan akhir pencapaian PTPKWE 2023-2030 disediakan

* Aktiviti bagi setiap strategi dinyatakan dalam lampiran.

5.0 INDIKATOR UTAMA

Dalam memastikan PTPKWE 2023-2030 mencapai misi dan objektifnya; beberapa indikator utama dibangunkan selari dengan cadangan WHO, berikut adalah keberhasilan indikator yang akan dipantau:

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
Meningkatkan tahap kesihatan warga emas	• KKM • Pelbagai kementerian	Perbezaan (bilangan tahun) di antara <i>Life Expectancy at Birth dengan Healthy Life Expectancy at Birth (HALE)</i>	Sekurang-kurangnya tiada peningkatan	Sehingga 2030
Meningkatkan kapasiti kefungsiian warga emas (Indikator WHO - <i>Decade of Healthy Ageing</i>)	• KKM • KPWKM • JKM • Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO)	ADL dan IADL di kalangan Warga Emas	Sekurang-kurangnya tiada pengurangan ADL dan IADL (mengikut dapatan kajian)	2025 - 2030
Mewujudkan penjagaan kesihatan warga emas menyeluruh (kesihatan dan sosial) (Indikator WHO - <i>Decade of Healthy Ageing</i>)	• KKM • Pelbagai kementerian	Pengwujudan penjagaan warga emas berintegrasi (<i>Integrated Care for Older Person - ICOPE</i>)	ICOPE dilaksanakan	2025 - 2030

6.0 KESIMPULAN

Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas (PTPKWE) 2023-2030 KKM ini merupakan dokumen pelan tindakan yang dikemas kini dan akan menjadi rujukan hala tuju perkhidmatan kesihatan warga emas KKM bagi tempoh lapan tahun iaitu 2023-2030. Ia disediakan dengan menetapkan hala tuju yang jelas dan komprehensif agar aspirasi yang diinginkan dapat dicapai sejajar dengan matlamat Rancangan Malaysia dan kesiapsediaan Negara Malaysia menempuh cabaran Negara Tua pada tahun 2030.

Adalah diharapkan PTPKWE 2023-2030 ini akan menjadi rujukan kepada semua pihak di KKM untuk membangunkan aktiviti dan program masing-masing bagi perkhidmatan kesihatan warga tempoh lapan tahun akan datang.

Penasihat:

Datuk Dr Norhayati binti Rusli
Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan
(Kesihatan Awam)
Pejabat Timbalan Ketua Pengarah Kesihatan
(Kesihatan Awam)
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr Mohd Safiee bin Ismail
Pengarah
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pengarang:

Dr. Noraliza binti Noordin Merican
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Ketua Sektor Kesihatan Warga Emas
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Rahimah binti Ibrahim
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Ketua Sektor Kesihatan Warga Emas (Mantan)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pembantu Pengarang:

Dr. Sheleaswani binti Inche Zainal Abidin
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Sektor Kesihatan Warga Emas
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Tn. Hj. Aziz bin Yaacob
Penyelia Penolong Pegawai Perubatan
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Nurhayati Mardiah binti Manut
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Siti Hajar binti Abdul Rahman
Pembantu Tadbir (Perkeranian / Operasi)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Tn. Hj. Zainudin bin Seman
Ketua Penyelia Penolong Pegawai
Perubatan
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Senarai Penyumbang:

Encik Chua Choon Hwa
Timbalan Ketua Setiausaha (Strategik)
Kementerian Pembangunan Wanita Keluarga
& Masyarakat

Dr. Azman bin Yacob
Pengarah
Bahagian Perkembangan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Hjh Farina binti Zulkernain
Pengarah
Bahagian Sains Kesihatan Bersekutu
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Teh Hoon Lang
Pakar Geriatrik
Hospital Sultanah Bahiyah
Alor Setar, Kedah

Dr. Faridah binti Abu Bakar
Pengarah (Mantan)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Cheah Wee Koo
Pakar Geriatrik
Hospital Taiping
Perak

Dr. Saidatul Norbaya binti Buang
Timbalan Pengarah (Kesihatan Keluarga)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Radziah binti Abdul Rashid
Pakar Perubatan Keluarga
Klinik Kesihatan Karak
Pahang

Dr. Rokiah binti Mohd
Mantan Timbalan Pengarah
(Kesihatan Keluarga)
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Sally Suriani Ahip
Pakar Perubatan Keluarga
Klinik Kesihatan Kota Samarahan
Sarawak

Dr. Noraliza binti Noordin Merican
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Ketua Sektor Kesihatan Warga Emas
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Rima Marhayu binti Abdul Rashid
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Sheleaswani binti Inche Zainal Abidin
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Sektor Kesihatan Warga Emas
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Salimah binti Othman
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Ho Bee Kiau
Pakar Perunding Kesihatan Keluarga
Klinik Kesihatan Bandar Botanik

Dr. Kawseiyah Juval
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Yau Weng Keong
Pakar Perunding Perubatan & Geriatrik
Hospital Kuala Lumpur

Dr. Nuryastri binti Md. Mustafa
Pakar Pergigian Kesihatan Awam
Bahagian Kesihatan Pergigian
Kementerian Kesihatan Malaysia

YAM Dato' Dr. Tunku Muzafar Shah
bin Tunku Jaafar
Pakar Perunding Perubatan & Geriatrik
Hospital Selayang

Dr. Rosnah binti Ramly
Ketua Sektor CVD-DM Kanser
Intervensi NCD
Bahagian Kawalan Penyakit

Dr. Noor Hazana binti Harrun
Pakar Perubatan Keluarga
Klinik Kesihatan Pandamaran

Dr. Puteri Aida Alyani binti Mohamed Ismail
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Perkembangan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Muhammad Solihin bin Rezali
Pegawai Perubatan
Institut Kesihatan Umum
Kementerian Kesihatan

En. Fun Weng Hong
Pegawai Farmasi
Institut Penyelidikan Sistem Kesihatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Nor Saleha binti Ibrahim
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Kawalan Penyakit
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Mohammad Fadzly bin Marzuki
Pakar Perubatan Kesihatan Awam
Bahagian Kawalan Penyakit
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Siti Masnira binti Jamian
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Kesihatan Pergigian
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Kulvinder Singh A/L Gulcharan Singh
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Kawalan Penyakit
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Nurhafizah binti Sahidan
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Amalan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Rozalina binti Ismail
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Pemakanan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Muna Zahira binti Mohd Yusoff
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Bahagian Perancangan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Amal Farhana binti Adenan
Pegawai Pemulihan Perubatan Fisioterapi
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

En. Mohd Aqbal bin Ghazali
Ketua Penolong Setiausaha Kanan
Bahagian Pengurusan Latihan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Dr. Nurhafizah binti Sahidan
Penolong Pengarah
Bahagian Amalan Perubatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Melor binti Selar
Pegawai Pendidikan Kesihatan
Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Ainan Nasrina binti Ismail
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Pemakanan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Khairul Zarina binti Mohd Yusop
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Pemakanan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Nurhidayatun Fadillah binti Mohd Nor
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Pendidikan Kesihatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Pn. Narry Lwi
Penolong Pengarah Kanan Kejururawatan
Bahagian Kejururawatan
Kementerian Kesihatan Malaysia

Prof Ir Dr. Siti Anom Ahmad
Pengarah Institut Penyelidikan Penuaan
Malaysia (MYAgeing)
Universiti Putra Malaysia

En. Razman Achmadi bin Muhammad
Ketua Penolong Setiausaha
Bahagian Dasar & Perancangan Strategik
Kementerian Pembangunan Wanita,
Keluarga & Masyarakat

En. Ahmad Tarmidi Nawawi bin Abd Razak
Ketua Penolong Pengarah Kanan
Jabatan Kebajikan Masyarakat

Cik Safinas Haniza binti Kong Ya
Penolong Setiausaha
Bahagian Dasar & Perancangan Strategik
Kementerian Pembangunan Wanita,
Keluarga & Masyarakat

Pn. Aifaa binti Ariff
Ketua Penolong Pengarah
Bahagian Pencen
Jabatan Perkhidmatan Awam

Pn. Rose Nur Faedah binti Yusof
Penolong Setiausaha
Bahagian Dasar dan Perancangan Strategik
Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia

Pn. Wan Shazatul Aifa binti Wan Mohd Faisal
Penolong Pengarah
Bahagian Perhubungan Masyarakat dan Kejuruteraan
Jabatan Perpaduan Negara dan Integrasi Nasional

En. Muhamad Azreen bin Abd. Aziz
Ketua Penolong Setiausaha
Bahagian Kesejahteraan Komuniti,
Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan

En. Mohamad Ashraf bin Mohd Noor
Ketua Kluster
Kluster Pengajian Dasar Awam dan Governan,
Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN)

En. Ahmad Zafwan bin Sulaiman
Perunding Kanan Latihan,
Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN)

Prof Chin Ai Vryn
Pakar Perunding Kanan Geriatrik
Pusat Perubatan Universiti Malaya

Prof Dr. Shahrul Bahyah binti Kamaruzzaman
Timbalan Dekan
Pusat Perubatan Universiti Malaya

Pn. Saw Pui San
Pensyarah
Monash University

Datuk Lok Yim Pheng
Ahli Jawatankuasa
Majlis Pusat Kebajikan SeMalaysia

Dr. Molly Cheah
Presiden
Persatuan Gerontologi Malaysia

Prof Madya Dr. Rahimah Ibrahim
Naib Presiden
Persatuan Gerontologi Malaysia

Dr. Sulaiman bin Abdul Mutalib
Naib Presiden
Majlis Kebajikan dan Pembangunan Masyarakat
Kebangsaan Malaysia (MAKPEM)

Tn. Hj. Zulkifli bin Ismail
Timbalan Presiden
Persatuan Kebajikan USIAMAS Malaysia

Dr. Sangeeta Kaur
Setiausaha Kehormat
Malaysian Healthy Ageing Society

En. Azlan Hussain
Naib Presiden
Majlis Kebangsaan Persatuan Warga Kanan
Malaysia (NACSCOM)

RUJUKAN

Beard JR, Officer A, de Carvalho IA, Sadana R, Pot AM, Michel JP, Lloyd-Sherlock P, Epping-Jordan JE, Peeters GMEEG, Mahanani WR, Thiyagarajan JA, Chatterji S. *The World Report on Ageing and Health: A Policy Framework for Healthy Ageing*. Lancet. 2016 May 21;387(10033):2145-2154. doi: 10.1016/S0140-6736(15)00516-4. Epub 2015 Oct 29. PMID: 26520231; PMCID: PMC4848186.

Dasar Kesihatan Warga Emas Negara (2008). Kementerian Kesihatan Malaysia.

Dasar dan Pelan Tindakan Warga Emas Negara (2011). Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.

Kertas Putih Kesihatan Malaysia (2023). Kementerian Kesihatan Malaysia.

Global Strategy and Action Plan on Ageing and Health. Geneva: World Health Organization; 2017 (<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/329960/9789241513500-eng.pdf?sequence=1>, accessed November 2019).

Malaysia Generations Change. (2021) Jabatan Perangkaan Malaysia. (Dimuat turun dari <https://www.mycensus.gov.my/index.php/ms/125-newsletter-infographics/344-infografik#gallery491e52ec03-4>)

Pelan Strategik KKM 2021-2025. (2021). Bahagian Perancangan, Kementerian Kesihatan Malaysia. (Dimuat turun dari https://www.moh.gov.my/moh/resources/Penerbitan/Penerbitan%20Utama/PELAN_STRATEGIK_KKM_2021-2025-min.pdf pada Mei 2022)

The National Health and Morbidity Survey 2018: Elderly Health Volume Two: Elderly Health Findings (2019). Institute for Public Health, National Institutes of Health, Ministry of Health Malaysia. Kuala Lumpur. (<https://iku.moh.gov.my/images/IKU/Document/REPORT/NHMS2018/NHMS2018ElderlyHealthVolume2.pdf>, accessed May 2021)

The Regional Action Plan on Healthy Ageing in the Western Pacific, World Health Organization WPRO; 2020 (<https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/339869/9789290619352-eng.pdf?sequence=5>, accessed May 2022)

United Nations, Decades of Healthy Ageing: Plan of Action 2021-2030. Geneva: World Health Organization; 2020 (https://cdn.who.int/media/docs/default-source/decade-of-healthy-ageing/decade-proposal-final-apr2020-en.pdf?sfvrsn=b4b75ebc_28, accessed May 2021)

World Report On Ageing And Health. Geneva: World Health Organization; 2015 (https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/186463/9789240694811_eng.pdf?sequence=1, accessed November 2019).

LAMPIRAN

TERAS 1

PEMERKASAAN PENUAAN SIHAT KOMUNITI

TERAS 1 | STRATEGI 1:

Memantapkan promosi dan advokasi pembudayaan hidup sihat dalam kalangan warga emas kepada masyarakat

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1. Membangunkan dan mempromosi bahan promosi berkaitan penuaan sihat dan <i>self care</i>	• KKM (BPKK, BKP, BP, BPK, PKP, UKK)	a. Bilangan bahan promosi dihasilkan b. Bilangan aktiviti promosi	a. Sekurang-kurangnya 2 setiap tahun b. Sekurang-kurangnya 2 setiap tahun	2023-2030
2. Memperkukuhkan aktiviti advokasi Pemakanan Sihat (<i>Malaysian Dietary Guidelines for Older Person</i>)	• KKM (BP)	a. Bilangan bahan pendidikan dihasilkan dan diedar b. Bilangan sesi advokasi kepada profesional kesihatan	a. Sekurang-kurangnya 1 bahan pendidikan setiap tahun b. Sekurang-kurangnya 1 sesi advokasi peringkat kebangsaan dan negeri setiap tahun	2023-2030
3. Mengadvokasi skop cara hidup sihat sebagai salah satu Skop Wajib Kursus Pra Persaraan	• KKM (BPKK, BPK) • JPA • INTAN	a. Submodul kesihatan (Cara Hidup Sihat) untuk Kursus Pra Persaraan dikemaskini b. Bilangan kursus pra persaraan yang menggunakan submodul terbaharu	a. Submodul dikemaskini b. 100% kursus persaraan anjuran INTAN menggunakan submodul latihan cara hidup sihat	2023-2024 2025-2030
4. Mengukuhkan kempen amalan cara hidup sihat di agensi kerajaan dan swasta	• KKM (BK, BPK) • Agensi kerajaan • Agensi swasta	Bilangan kempen yang dilaksanakan di semua agensi kerajaan dan swasta	Sekurang-kurangnya 2 kempen setahun	2023-2030
5. Sambutan Warga Emas	• KKM(BPKK / BPK) • JKN • KPWK & NGO	Bilangan sambutan Hari Warga Emas yang dilaksanakan di peringkat kebangsaan dan negeri	Sekurang-kurangnya 1 sambutan setiap tahun di peringkat kebangsaan dan negeri	Acara Tahunan 2023-2030

TERAS 1 | STRATEGI 2 :

Memperkasakan Warga Emas Untuk Kekal Sihat dalam komuniti dengan aktiviti pencegahan dan penjagaan diri (*self care*)

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Memasukkan aktiviti kesihatan Warga Emas dalam kem kesihatan yang dianjurkan dalam komuniti	• KKM (BPKK, BKP, BP, BPK, PKP) • JKN / PKD / KK • NGO	Peratus kem kesihatan komuniti yang menjalankan aktiviti Kesihatan Warga Emas	80% kem kesihatan komuniti menjalankan aktiviti Kesihatan Warga Emas	2023-2030
2 Penglibatan warga emas dalam aktiviti di <i>Wellness Hub</i>	• KKM (BPK) • JKN / PKD / KK	Peratus peningkatan klien warga emas baharu menyertai aktiviti pakej perkhidmatan kesejahteraan kesihatan di <i>Wellness Hub</i> setiap tahun	Peningkatan 2% klien warga emas baharu setiap tahun	2024-2030
3 Penglibatan warga emas dalam aktiviti sukarelawan (<i>MyChampion</i>)	• KKM (BPK) • JKN / PKD / KK	Peratus pesara KKM terlibat sebagai sukarelawan (<i>MyChampion</i>)	Sekurang-kurangnya 10% daripada <i>MyChampion</i> adalah esara	2023-2030
4 Membangunkan saringan kesihatan warga emas dalam MySejahtera	• KKM (BPKK, BKP, PKP)	Satu Sub modul saringan kesihatan dalam MySejahtera dibangunkan	Sub modul saringan dibangunkan	2023-2024
5 Memperkenalkan <i>Public Health Multidisciplinary Team</i> (PHMDT) / <i>Community Team</i> (PHCT) dalam komuniti; bertujuan menjalankan aktiviti promosi kesihatan, pencegahan risiko kesihatan dan advokasi penjagaan sendiri (<i>self care</i>) dalam komuniti	• KKM (BPKA, PKP) • JKN / PKD	<i>Bilangan Public Health Multidisciplinary Team</i> (PHMDT) / <i>Community Team</i> (PHCT) yang ditubuhkan	Setiap PKD mempunyai satu PHMDT/ PHCT	2025-2030

TERAS 1 | STRATEGI 3 :

Memperkasakan warga emas sebagai agen perubahan kepada masyarakat setempat

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Memperkukuhkan aktiviti-aktiviti Kelab Warga Emas: • Kemaskini Garis Panduan Pelaksanaan Kelab Warga Emas • Penglibatan aktif ahli kelab sebagai agen perubahan (kesihatan) • Penglibatan ahli kelab di <i>Wellness Hub</i>	Agensi Bertanggungjawab: • KKM (BPKK, PKP, BP, BKP, BPK) Agensi Pelaksana: • KKM (JKN / PKD / KK) • JPNIN • KPWKM • NGO • Badan Swasta	a. Garis panduan dihasilkan b. Bilangan aktiviti kemasyarakatan berteraskan kesihatan oleh ahli kelab kepada komuniti c. Bilangan Kelab Warga Emas menjalankan aktiviti secara bersepadu di <i>Wellness Hub</i>	a. Satu GP dihasilkan b. Sekurang-kurangnya 6 aktiviti setahun c. Sekurang-kurangnya 1 kelab menjalankan aktiviti secara bersepadu di <i>Wellness Hub</i> di setiap negeri.	a. 2023-2024 b. 2025-2030 c. 2025-2030
2 Melaksanakan aktiviti kesihatan untuk warga emas di Pusat Aktiviti Warga Emas (PAWE)	Agensi Bertanggungjawab: • KPWKM • JKM Agensi Pelaksana: • KKM (BPKK, PKP, BP, BPK, PKP) / KPT (IPTA / IPTS) • JKN / PKD / KK	a. Bilangan PAWE dengan aktiviti kesihatan b. Bilangan peserta dan aktiviti di PAWE	a. Semua PAWE melaksanakan sekurang-kurang 1 aktiviti kesihatan setahun b. Sekurang-kurangnya 80% ahli PAWE menyertai aktiviti kesihatan yang dianjurkan setahun.	2024-2030
3 Melatih ahli PAWE sebagai agen kesihatan masyarakat	Agensi Bertanggungjawab: • KKM (BPKK, PKP, BP, BPK, PKP) / KPT (IPTA / IPTS) • JKN / PKD / KK	a. Satu Modul Penuaan Sihat untuk sukarelawan PAWE dibangunkan b. Bilangan PAWE yang melaksanakan latihan	a. Modul dihasilkan b. Semua PAWE dilatih	a. 2023-2024 b. 2024-2030

TERAS 1 | STRATEGI 4 :

Memperkasakan peranan *community care coordinator* (Sukarelawan Program Khidmat Bantu Di Rumah-JKM) untuk pemantauan dan pengurusan kesihatan warga emas dalam komuniti

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Mengintegrasikan komponen kesihatan di dalam Modul Khidmat Bantu di Rumah; dan latihan kepada sukarelawan	• KKM • KPWKM	Komponen kesihatan diintegrasikan dalam Modul Khidmat Bantu Di Rumah	Modul dengan komponen kesihatan dihasilkan	2023-2024

TERAS 1 | STRATEGI 5 :

Mewujudkan integrasi perkhidmatan dalam komuniti

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Mewujudkan program Perkhidmatan Kesihatan Bersepadu dalam komuniti yang dijalankan oleh <i>Care Manager</i> (dengan fasiliti kesihatan, agensi-agensi luar, JKM dan NGO)	• KKM / JKN / PKD • JKM • KPT (IPTA / IPTS) • NGO / Badan Swasta • Agensi-agensi berkaitan	Bilangan Program Perkhidmatan Kesihatan Bersepadu dijalankan oleh <i>Care Manager</i>	Semua daerah yang mempunyai <i>Care Manager</i> menjalankan program Perkhidmatan Kesihatan Bersepadu	2025-2030

TERAS 2

MEMPERKUKUKAN PENJAGAAN KESIHATAN WARGA EMAS BERTERUSAN

TERAS 2 | STRATEGI 1:

Memperkuhkan perkhidmatan kesihatan yang komprehensif merangkumi promotif, pencegahan, rawatan, rehabilitasi dan paliatif (*primary to tertiary*)

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Semakan Garispanduan (GP) Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas di Peringkat Primer	KKM (BPKK, BPK, BPK, BP, PKP) JKN/PKD NGO / Badan Swasta	Satu GP (Semakan) dihasilkan	GP Edisi ke-4 dihasilkan, dan digunakan di peringkat primer	2024-2025
2 Mengintegrasikan <i>database</i> secara digital bagi pendaftaran warga emas	KKM (BPKK, BKD) KPWKM	a. <i>Database</i> digital bagi pendaftaran warga emas dalam modul MyVas dibangunkan b. Peratusan Warga Emas yang didaftar c. Mengintegrasikan <i>database</i> dengan e-WEN (KPWKM)	a. Satu <i>database</i> digital disediakan b. Sekurang-kurangnya 85% warga emas didaftarkan pada tahun 2025 c. <i>Database</i> digital diintegrasikan dengan e-WEN	a. 2023-2025 b. 2023-2025 c. 2025-2030
3 Mewujudkan dan melatih pasukan kesihatan keluarga (<i>family health team</i>) di klinik kesihatan	KKM (BPKK) / JKN / PKD / KK	Bilangan pasukan diwujudkan dan dilatih	Semua klinik kesihatan berpakar mempunyai pasukan terlatih	2023-2030
4 Penggunaan saringan <i>Integrated Care for Older People (ICOPE / Modified ICOPE)</i> untuk pengesanan awal risiko kesihatan warga emas di fasiliti kesihatan	KKM (BK, BPK) Agensi kerajaan Agensi swasta	Saringan <i>ICOPE / Modified ICOPE</i> digunakan sebagai <i>instrument</i> pengesanan awal risiko warga emas di Klinik Kesihatan	Semua Klinik Kesihatan menggunakan saringan <i>ICOPE / Modified ICOPE</i>	2026-2030
5 Mewujudkan <i>Integrated Primary Care Centre</i> di peringkat penjagaan kesihatan primer	KKM (BPP, BPKK, PKP, BKJ / BSB) JKM / JKN / PKD / KK	Bilangan <i>Integrated Primary Care Centre</i>	Sekurang-kurangnya 5 Klinik Kesihatan menjalankan <i>Integrated Primary Care Centre</i>	2023-2030
6 Pelaksanaan <i>Integrated Elderly Health Community-Primary-Tertiary Care</i>	KKM (BPP, BPKK, PKP, BKJ / BSB) JKM / JKN / PKD / KK / NGO	a. Penghasilan Garis panduan dan modul latihan dihasilkan b. Bilangan latihan yang diberikan kepada pasukan pengendali c. Bilangan daerah yang melaksanakan projek rintis d. Perluasan di daerah	a. Garis panduan dan modul latihan disediakan b. Sekurang-kurangnya 1 latihan setahun diberikan c. Sekurang-kurangnya 3 daerah melaksanakan projek rintis d. Sekurang-kurangnya <i>Integrated Elderly Health Community-Primary-Tertiary Care</i> di setiap daerah tersebut	a. 2023-2024 b. 2024-2030 c. 2024-2025 d. 2026-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
7 Mewujudkan <i>Centre of Excellence (Geriatric Service)</i>	KKM (BPP) / JKN / Hospital	a. Bilangan <i>Centre of Excellence (Geriatric Service)</i>	a. Sekurang-kurangnya 1 buah <i>Centre of Excellence (Geriatric Service)</i>	2023-2030
8 Peluasan perkhidmatan geriatrik di hospital peringkat Negeri.		b. Bilangan negeri terlibat	b. Sekurang-kurangnya 4 negeri yang terlibat (Kedah / Perlis, Terengganu dan Pahang) diwujudkan	
9 Penubuhan <i>Task Force</i> bersepadu bagi mengurus dan memudahcara dalam memberi perkhidmatan penjagaan warga emas bawah Agenda Negara Menua	Jabatan Perdana Menteri (EPU, ICU) Kementerian-kementerian lain	Pewujudan <i>Task Force</i>	<i>Task Force</i> diwujudkan	2023-2025
10 Pemberian perkhidmatan gigi palsu (<i>denture</i>) kepada warga emas	KKM (PKP) / JKN / PKD / KK	Peratus pesakit warga emas mendapat <i>denture</i> dalam tempoh 8 minggu	≥55% pesakit warga emas mendapat <i>denture</i> dalam tempoh 8 minggu	2023-2030
11 Menjalankan advokasi <i>Program Meals on Wheels (MoW)</i> bagi memastikan kebolehpasaran pemakanan sihat oleh warga emas	KKM (BP) KPWKM JKM NGO	Bilangan advokasi penggunaan modul dijalankan di setiap negeri	Sekurang-kurangnya 1 advokasi dijalankan di setiap negeri.	2023-2025
12 Lawatan MDT (dietetik) ke institusi/pusat jagaan berkediaman (<i>residential</i>)	KKM (Dietetik / BPKK / PKP) / JKN / PKD / KK	Bilangan pusat jagaan berkediaman warga emas berdaftar dilawati	Sekurang-kurangnya 13 pusat jagaan berkediaman warga emas berdaftar dilawati dalam setahun	2023-2050
13 Melaksana dan memperluas saringan di kalangan warga emas yang mempunyai sindrom geriatrik dalam pengesanan awal risiko kelemahan, sarkopenia dan jatuh risiko di klinik kesihatan, institusi dan komuniti.	KKM (BPKK-Fisioterapi, BP, BPK, PKP) JKN / PKD / KK	Peratus anggota kesihatan menerima TOT bagi menjalankan saringan pengesanan awal risiko kelemahan, sarkopenia dan jatuh	Sekurang-kurangnya 80%	2023-2030
14 Melaksanakan saringan dan intervensi fisioterapi bagi warga emas di klinik kesihatan dan komuniti.	KKM (Fisioterapi) / JKN / PKD / KK KPWKM PAWE / NGO	Peratus warga emas berisiko kelemahan, sarkopenia dan jatuh serta penyakit berkaitan warga emas menerima intervensi fisioterapi.	Sekurang-kurangnya 80%	2023-2030
15 Memperkuhkan perkhidmatan terapi pertuturan: Program Kesedaran Masalah Penelanan dan Komunikasi bagi Warga Emas Program Latihan Saringan Penelanan kepada paramedik Perluasan perkhidmatan pertuturan di klinik kesihatan	KKM (Terapi Pertuturan) / JKN / PKD / KK	a. Bilangan program kesedaran setahun b. Bilangan program latihan setahun c. Bilangan PKD dengan akses perkhidmatan pertuturan secara berperingkat	a. Minimum 1 program b. Minimum 1 program c. Setiap PKD mempunyai akses perkhidmatan terapi pertuturan	a. 2023-2027 b. 2023-2027 c. 2023-2030
16 Memperkasakan promosi cakna kesihatan mata menerusi program <i>Cataract Finder</i> di lokasi tumpu warga emas	KKM (BPKK, BPP Oftalmologi) JKM	Bilangan program <i>Cataract Finder</i> yang dianjurkan di pusat ibadah, dewan orang ramai	Sekurang-kurangnya 3 program setiap tahun	2023-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
17 Melestarikan promosi pengetahuan kepentingan mengawal tahap diabetes mellitus untuk mengelak komplikasi diabetik retinopati	• KKM (BPKK, BPP BPK, Oftalmologi)	Bilangan aktiviti promosi melalui platform media konvensional	Sekurang-kurangnya 3 program setiap tahun	2023-2030
18 Memberi intervensi awal rehabilitasi kepada warga emas yang mempunyai penglihatan terhad dan kebutaan	• KKM (BPKK, BPP Oftalmologi)	Peratus Warga Emas yang menerima intervensi penglihatan terhad	Sekurang-kurangnya 80% dari populasi warga emas yang mempunyai penglihatan terhad menerima intervensi	2023-2030
19 Melaksanakan aktiviti sokongan psikososial dan intervensi krisis kepada warga emas-fokus kepada pengabaian warga emas	• KKM (Kerja Sosial Perubatan) JKN	Bilangan aktiviti sokongan psikososial dan intervensi krisis kepada warga emas	Sekurang-kurangnya 1 aktiviti setiap tahun di peringkat negeri	2023-2030
20 Memastikan konsep pemakanan sihat diambil kira dalam penyediaan menu di Institusi Penjagaan Warga Emas	• KKM (BP) • JKN / PKD • JKM	Peratus menu di Institusi Penjagaan Warga Emas kerajaan disemak oleh Pegawai Sains Pemakanan (PSP)	Sekurang-kurangnya 50% menu di Institusi Penjagaan Warga Emas disemak oleh PSP menjelang 2025	2023-2025
21 Pemantauan menu di Institusi berkediaman Warga Emas yang berdaftar	• KKM (BP) • JKN / PKD • JKM	Bilangan institusi yang dipantau	Sekurang-kurangnya 1 institusi dipantau setiap tahun di setiap negeri	2023-2025
22 Lawatan ke institusi / pusat jagaan harian/ rumah jagaan warga emas	• KKM (BPKK, PKP) / JKN / PKD / KK	a. Bilangan lawatan ke institusi / pusat jagaan harian / rumah jagaan warga emas b. Peratus institusi / pusat jagaan harian / rumah jagaan warga emas yang dilawati oleh PKP c. Peratus warga emas di institusi / pusat jagaan harian / rumah jagaan warga emas disaring kesihatan	a. Sekurang-kurangnya 1 lawatan ke setiap institusi / pusat jagaan harian / rumah jagaan warga emas setahun b. Sasaran $\geq 50\%$ (2023) Sasaran $\geq 90\%$ (2030) c. 90% penghuni institusi / pusat jagaan harian / rumah jagaan warga emas disaring kesihatan	2023-2030
23 Mengesan awal risiko penyakit melalui saringan status pemakanan Warga Emas di klinik kesihatan, institusi dan komuniti dan melaksanakan intervensi dietetik.	• KKM (BPKK Dietetik) / JKN / PKD / KK	a. Bilangan aktiviti saringan pemakanan (MNA-SF) menggunakan instrumen penilaian pemakanan khusus untuk populasi Warga Emas b. Bilangan aktiviti / program intervensi dietetik / promosi kesihatan (ceramah / demo masakan) berkaitan pemakanan dan pengurusan penyakit berkaitan warga emas	a. Sekurang-kurangnya 50 aktiviti saringan dijalankan setahun b. Sekurang-kurangnya 50 aktiviti / program intervensi setahun	a. 2023-2030 b. 2023-2030
24 Perkhidmatan Perawatan Domisiliari (PPD) / paliatif - di rumah: • Tempoh penerimaan perkhidmatan profesion yang ditawarkan di peringkat penjagaan kesihatan primer	• KKM (BPKK, BPP) JKN / PKD / KK • KPWK • PAWE / NGO	a. Peratus pesakit yang bersesuaian menerima perkhidmatan domisiliari / paliatif dalam masa 3 hari bekerja dilawati selepas dirujuk b. Peratus pesakit yang memerlukan intervensi klinikal mengikut perkhidmatan profesion yang ditawarkan di peringkat penjagaan kesihatan primer menerima perkhidmatan PPD	a. 100% pesakit yang bersesuaian menerima perkhidmatan dalam masa 3 hari bekerja selepas dirujuk b. Sekurang-kurangnya 80% pesakit	a. 2023-2030 b. 2023-2030

TERAS 2 | STRATEGI 2 :

Memperluaskan peranan anggota Jururawat masyarakat di Klinik Desa dan Juruterapi Pergigian untuk melaksanakan perkhidmatan jagaan warga emas dalam komuniti

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Melaksanakan latihan kepada jururawat masyarakat (JM) dalam penjagaan kesihatan warga emas	• KKM (BPKK) / JKN / PKD / KK	Bilangan negeri yang telah menerima latihan kepada JM dalam penjagaan kesihatan warga emas	13 buah negeri	2023-2024
2 Melaksanakan perkhidmatan kesihatan warga emas di Klinik Desa yang memenuhi kriteria	• KKM (BPKK) / JKN / PKD / KK	Peratus Klinik Desa yang memenuhi syarat menjalankan perkhidmatan kesihatan warga emas	100% bagi Klinik Desa yang memenuhi kriteria	2023-2030
3 Saringan kesihatan warga emas dan melaksanakan intervensi bagi warga emas yang dikenalpasti berisiko	• KKM (BPKK) / JKN / PKD / KK	a. Peratus warga yang disaring oleh JM b. Peratus warga emas yang berisiko diberi intervensi	a. 100% warga emas disaring setiap tahun b. 100% warga emas yang berisiko diberi intervensi	2023-2030
4 Melaksanakan latihan kepada juruterapi pergigian dalam penjagaan kesihatan warga emas.	• KKM (PKP) / JKN / PKP / KP	Bilangan negeri yang telah menerima latihan kepada juruterapi pergigian dalam penjagaan kesihatan pergigian warga	13 buah negeri	2023-2030

TERAS 2 | STRATEGI 3 :

Memantapkan perkhidmatan kesihatan di institusi penjagaan

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Menguatkuasa Akta Kemudahan dan Perkhidmatan Jagaan Kesihatan Warga Emas Swasta 2018 (Akta 802)	• KKM (BAP)	Akta 802 dikuatkuasa	Tahun 2025	2025-2030
2 Mengawal selia institusi jagaan warga emas swasta di bawah Akta 802 dan Peraturannya	• KKM (BAP) • JKM	Bilangan pusat jagaan warga emas swasta berdaftar di bawah Akta Pusat Jagaan 1993 (Akta 506) yang memohon kelulusan dan lesen di bawah Akta 802 dalam masa 5 tahun tempoh peralihan	80% pusat jagaan warga emas swasta berdaftar di bawah Akta Pusat Jagaan 1993 (Akta 506) memohon kelulusan dan lesen di bawah Akta 802 dalam masa 5 tahun tempoh peralihan	2025-2030
3 Semakan semula Modul Latihan Pemakanan Warga Emas di Institusi berdasarkan <i>Malaysian Dietary Guidelines for Older Person 2023</i>	• KKM (BPKK) / JKN / PKD / KK	Penerbitan Modul Latihan Pemakanan Warga Emas terbaharu	Edisi Modul Latihan Pemakanan Warga Emas diterbitkan	2023-2025

TERAS 2 | STRATEGI 4 :

Merancang sumber manusia kesihatan yang berpengetahuan dan cekap dalam penjagaan kesihatan warga emas

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Memberi pengetahuan dan kesedaran mengenai penjagaan dan perawatan geriatrik serta psikogeriatik kepada semua kakitangan perubatan dan kesihatan di semua peringkat melalui: a. Penyediaan modul latihan b. Menjalankan kajian rintis modul latihan yang dibentuk c. Menjalankan latihan <i>Train of Trainers</i> (TOT) d. Menjalankan latihan <i>Echo</i> e. Mewajibkan orientasi tentang penjagaan dan perawatan geriatrik serta psikogeriatik bagi anggota kesihatan yang baru terlibat dalam penjagaan warga emas f. Mewajibkan taju geriatrik bagi CME di hospital / klinik kesihatan / Institusi KKM / Pusat Perubatan Pusat Pengajian Tinggi g. Mewujudkan bahan informasi mengenai geriatrik	• KKM (BPKK, BKP, BPK, BPP, PKP, BPL, NIH) • KPT (IPTA / IPTS) • KPWKM • K-KOMM Lain-lain agensi: • Pertubuhan Profesional dan NGOs	a. Penghasilan modul latihan b. Bilangan kajian rintis dijalankan. c. Bilangan latihan TOT dijalankan d. Bilangan latihan <i>Echo</i> dijalankan e. Peratus anggota kesihatan yang baru terlibat dalam penjagaan warga emas diberikan orientasi setahun f. Bilangan CME berkaitan taju geriatrik dalam setahun g. Bilangan bahan informasi kesihatan mengenai geriatrik dihasilkan, dipaparkan dan dikongsi	a. Modul latihan disediakan b. Satu kajian rintis modul dijalankan c. Sekurang-kurangnya 1 Latihan TOT dijalankan mengikut zon. d. Sekurang-kurangnya 1 Latihan echo dijalankan di peringkat negeri. e. 90% anggota kesihatan yang baru terlibat dalam penjagaan warga emas diberikan orientasi setiap tahun. f. Sekurang-kurangnya 1 kali CME berkaitan taju geriatrik setahun g. Sekurang-kurangnya 1 bahan informasi dihasilkan, dipaparkan dan diedarkan setahun.	a. 2023-2024 b. 2024-2025 c. 2025-2026 d. 2026-2027 e. 2025-2030 f. 2023-2030 g. 2023-2030
2 Kursus asas atau / dan lanjutan warga emas (selain pos basik) kepada semua pegawai pelbagai disiplin: a. Menyenaraikan kursus asas dan lanjutan yang ada bagi makluman dan rujukan kakitangan yang terlibat b. Mengadakan kursus berkaitan penjagaan warga emas kepada kakitangan yang terlibat c. Menggalakkan anggota kesihatan yang terlibat mengikut kursus asas atau lanjutan berkaitan warga emas sama	• KKM (BPKK, BKP, BPK, BPP, PKP, BPL, NIH)	a. Senarai kursus asas dan lanjutan yang ada dikemas kini disediakan setiap tahun b. Bilangan kursus asas dan lanjutan warga emas diadakan c. Peratus kakitangan yang mengikuti kursus asas atau lanjutan warga emas dalam setahun	a. Satu senarai kursus asas dan lanjutan yang ada dikemas kini setiap tahun b. Sekurang-kurangnya 1 kursus setahun c. Sekurang-kurangnya 30% anggota kesihatan menjalani Latihan dalam setahun	a. 2024-2030 b. 2024-2030 c. 2024-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
3 Mempromosi dan menggalakkan anggota kesihatan KKM menambah pengetahuan menjalani latihan sangkutan (<i>attachment</i>) dalam penjagaan kesihatan warga emas: a. Mewujudkan modul latihan sangkutan penjagaan kesihatan warga emas bagi pegawai perubatan dan profession kesihatan bersekutu lain b. Menggalakkan pegawai perubatan dan profession kesihatan bersekutu lain yang berkaitan untuk mengikuti latihan sangkutan dalam tempoh yang ditetapkan mengikut modul latihan yang disediakan	• KKM (BPKK, BKP, BPK, BPP, PKP, BPL, NIH) • JKN / PKD / KK	a. Penyediaan Modul latihan sangkutan b. Bilangan anggota kesihatan yang menjalani Latihan sangkutan (<i>attachment</i>)	a. Modul latihan sangkutan disediakan b. Pertambahan bilangan anggota kesihatan yang menjalani latihan sangkutan setiap tahun	a. 2024-2025 b. 2026-2030
4 Menambah sumber manusia khusus dalam penjagaan kesihatan warga emas: a. Pakar Perubatan Geriatrik b. Pakar Perubatan (Kes Awam / Keluarga) c. Pegawai Sains Pemakanan (PSP) d. Pegawai Dietetik (PD) e. Pegawai / Jurupulih Anggota (Fisioterapi) f. Pegawai / Jurupulih Perubatan (Carakerja) g. Pegawai / Jurupulih Perubatan (pertuturan) h. Pegawai Optometri / Audiologi i. Pegawai Kerja Sosial Perubatan	• JPA • KKM (BSM, BSKB, BPKK, BPKK)	Bilangan perjawatan diwujudkan mengikut keperluan dan unjuran	a. 1 hospital satu Pakar Perubatan Geriatrik b. 2 Pakar Perubatan (Kes Awam / Keluarga) setiap PKD c. 1 PSP setiap setiap KK Jenis 1-3 d. 1 PD setiap setiap KK Jenis 1-5 e. 1 Pegawai / Jurupulih Anggota (Fisioterapi) setiap KK Jenis 1-3 f. 1 Pegawai / Jurupulih Perubatan (Carakerja) setiap KK Jenis 1-3 g. 1 Pegawai / Jurupulih Perubatan (Pertuturan) setiap PKD h. Pegawai Optometri / Audiologi setiap KK Jenis 1-3 i. Pegawai Kerja Sosial Perubatan setiap KK Jenis 1-3	2023-2030
5 Menambah sumber manusia dalam penjagaan kesihatan warga emas: a. Jururawat (post basik geriatrik) b. Penolong Pegawai Perubatan (pos basik geriatrik) c. <i>Care manager</i>	• JPA • KKM (BSM, BSKB, BPKK, BPKK)	a. Penambahan Jururawat Terlatih dan Penolong Pegawai Perubatan (pos basik geriatrik) b. Mewujudkan <i>Care Manager</i> bagi perkhidmatan kesihatan warga emas	a. Peningkatan 100% Jururawat Terlatih dan Penolong Pegawai Perubatan (pos basik geriatrik) Baseline: Bilangan pada tahun 2022 b. <i>Care Manager</i> di setiap Klinik Kesihatan yang menjalani ICOPE	a. 2023-2030 b. 2025-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
6 Mewujudkan perjawatan fleksi bagi profesion berkaitan yang mempunyai bidang pengkhususan penjagaan warga emas	JPA KKM (BSM, BK, LPPP, BSKB, BPKK)	Perjawatan fleksi bagi profesion berkaitan yang mempunyai bidang pengkhususan penjagaan warga emas diwujudkan.	Sekurang-kurangnya satu perjawatan fleksi diwujudkan bagi setiap profesion berkaitan di pelbagai peringkat.	2023-2025
7 Mempromosi pengajian subkepakaran geriatrik sebagai bidang yang berpotensi untuk kenaikan pangkat	KKM (BPP, BPKA, BPL) JPA Pertubuhan Profesional	Bilangan pakar perubatan geriatrik / perubatan keluarga / kesihatan awam mengikuti latihan sub-kepakaran geriatrik / komuniti geriatrik / Kesihatan keluarga	Pertambahan bilangan pakar perubatan geriatrik / perubatan keluarga / kesihatan awam mengikuti latihan subkepakaran geriatrik / komuniti geriatrik / Kesihatan keluarga dalam setahun	2023-2030
8 Mempromosi pengajian pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik sebagai bidang yang berpotensi untuk perkembangan kerjaya	KKM (BPP, BAP, BPKA, BKJ, BPL) JPA Pertubuhan Profesional	a. Bilangan anggota kesihatan sokongan yang mempunyai pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik b. Bilangan anggota kesihatan sokongan yang mempunyai pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik ditempatkan di wad perubatan geriatrik atau sebagai <i>care manager</i> di klinik kesihatan. c. Bilangan pusat latihan pengajian pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik	a. Pertambahan anggota kesihatan sokongan yang mempunyai pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik setiap tahun. b. Pertambahan anggota kesihatan sokongan yang mempunyai pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik ditempatkan di wad perubatan geriatrik atau sebagai <i>care manager</i> di klinik kesihatan. c. Sekurang-kurangnya 1 pertambahan pusat latihan pengajian pos basik / <i>advance diploma</i> geriatrik mengikut zon	2023-2025
9 Menyediakan laluan kerjaya untuk pakar perubatan, dan profesional kesihatan bersekutu menyertai latihan sub-kepakaran penjagaan warga emas	KKM (BPL, BPKA, BPP, BSKB) Pertubuhan Profesional KPT (IPTA / IPTS)	a. Bilangan pusat pengajian yang menawarkan subpakaran penjagaan warga emas setiap tahun b. Bilangan pakar perubatan, pakar perubatan keluarga, pakar perubatan kesihatan awam yang mengikuti latihan sub-kepakaran geriatrik / komuniti geriatrik / kesihatan keluarga	a. Pertambahan pusat pengajian yang menawarkan subpakaran penjagaan warga emas b. Pertambahan bilangan pakar perubatan pakar perubatan keluarga, pakar perubatan kesihatan awam yang mengikuti latihan sub-kepakaran geriatrik / komuniti geriatrik / kesihatan keluarga	a. 2023-2030 b. 2024-2030
10 Memasukkan bidang <i>Geriatric Nutrition</i> / <i>Geriatric Clinical Nutrition</i> sebagai salah satu bidang dalam <i>Specialty Area</i> bagi profesion Sains Pemakanan (<i>Nutritionist</i>) dan Sains Dietetik (<i>Dietitian</i>) di bawah Akta Sains Kesihatan Bersekutu	KKM (BPL, BP, BSKB), Pertubuhan Profesional KPT (IPTA / IPTS)	a. <i>Geriatric Nutrition</i> disenaraikan sebagai salah satu bidang dalam <i>Specialty Area</i> bagi profesion Sains Pemakanan (<i>Nutritionist</i>) di bawah Akta Sains Kesihatan Bersekutu b. <i>Geriatric Clinical Nutrition</i> disenaraikan sebagai salah satu bidang dalam <i>Specialty Area</i> bagi profesion Sains Dietetik (<i>Dietitian</i>) di bawah Akta Sains Kesihatan Bersekutu	a. <i>Geriatric Nutrition</i> tersenarai b. <i>Geriatric Clinical Nutrition</i> tersenarai	a. 2023-2030 b. 2023-2030
11 Memperkasa semua pegawai pergigian dalam pengurusan warga emas semasa penyampaian perkhidmatan pergigian melalui CME / taklimat	PKP	a. Membangun modul penjagaan kesihatan pergigian warga emas b. Peratus pegawai pergigian baru yang diberikan taklimat / CME berhubung pengurusan warga emas semasa penyampaian perkhidmatan pergigian	a. Modul penjagaan kesihatan pergigian warga emas dibangunkan pada 2024. b. 100% pegawai pergigian baru diberikan taklimat / CME berhubung penjagaan kesihatan pergigian warga emas	a. 2023-2025 b. 2025-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
11 Memperkasa semua pegawai pergigian dalam pengurusan warga emas semasa penyampaian perkhidmatan pergigian melalui CME / taklimat	PKP	a. Membangun modul penjagaan kesihatan pergigian warga emas b. Peratus pegawai pergigian baru yang diberikan taklimat / CME berhubung pengurusan warga emas semasa penyampaian perkhidmatan pergigian	a. Modul penjagaan kesihatan pergigian warga emas dibangunkan pada 2024. b. 100% pegawai pergigian baru diberikan taklimat / CME berhubung penjagaan kesihatan pergigian warga emas	a. 2023-2025 b. 2025-2030
12 Melatih Pasukan Pergigian Domisiliari di perkhidmatan kesihatan pergigian primer	PKP	Bilangan Pasukan Pergigian Domisiliari yang telah dilatih	24 pasukan sehingga tahun 2025	2023-2025

TERAS 2 | STRATEGI 5 :

Melatih penjaga warga emas informal kaedah jagaan warga emas terlantar dan mempunyai masalah kesihatan kronik

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Menyediakan sesi pembelajaran dan latihan kepada penjaga dalam kawasan operasi klinik dan hospital menggunakan modul latihan penjaga warga emas sedia ada	KKM (BPKK, PKP) JKN / PKD / KK NGO / Badan Swasta	Bilangan latihan dijalankan di peringkat negeri / daerah	Sekurang-kurangnya 1 latihan setahun di peringkat negeri dan daerah	2023-2030
2 Melatih dan memperkasakan penjaga dan peneman warga emas (Contoh: Makcik Travel, Teman Malaysia dan organisasi lain yang menyediakan perkhidmatan yang sama)	KKM (BPKK, PKP) JKN / PKD / KK NGO / Badan Swasta	Bilangan latihan dijalankan	Sekurang-kurangnya 1 latihan setahun	2025-2030

TERAS 3

MELUASKAN KEBOLEHCAPAIAN PERKHIDMATAN KESIHATAN WARGA EMAS

TERAS 3 | STRATEGI 1:

Memantapkan *Universal Health Coverage*

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1. Meluaskan bantuan kesihatan bagi warga emas berkeperluan seperti Inisiatif Skim Peduli Kesihatan (PekaB40), MySalam dan lain-lain bantuan yang sedia ada	MOF KKM (Bahagian Perancangan) KPWKM	Peratus warga emas berkeperluan menerima bantuan	80% warga emas berkeperluan menerima bantuan sewajarnya	2025-2030
2. Pembangunan pelan <i>health and social safety net</i> , contohnya skim insurans negara.	MOF KKM (Bahagian Perancangan) KPWKM	Pembentukan pelan <i>health and social safety net</i>	Pelaksanaan pelan <i>health and social safety net</i>	2025-2030

TERAS 3 | STRATEGI 2:

Persekitaran yang mesra umur (*Age-friendly environment*)

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1. Menambahbaik akses kepada perkhidmatan kesihatan di peringkat hospital dan komuniti melalui: a. Mengadakan Persekitaran fizikal (mesra usia) b. Ketersediaan kepakaran dan pasukan geriatrik pelbagai disiplin c. Pelaksanaan rangkaian penjagaan kesihatan warga emas yang berterusan dan bersepadu (<i>continuum of integrated care</i>)	KKM KPWKM KPKT	a. Peratus bangunan fasiliti kesihatan yang menepati penggunaan prinsip <i>Universal Design</i> (penambahbaik untuk bangunan sedia ada dan baru) b. Bilangan kepakaran dan pasukan geriatrik di hospital Kerajaan c. Bilangan fasiliti yang menggunakan model rangkaian penjagaan kesihatan warga emas yang berterusan dan bersepadu	a. 50% untuk bangunan sedia ada; 100% bangunan baru b. Setiap hospital kerajaan mempunyai kepakaran dan pasukan geriatrik c. Setiap negeri mempunyai rangkaian penjagaan kesihatan warga emas yang berterusan dan bersepadu	a. 2023-2030 b. 2023-2030 c. 2023-2030

TERAS 4 | STRATEGI 1:

Menjalankan kajian dan penyelidikan berdasarkan “Evidence Based” dalam bidang kesihatan dan penuaan

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1. Menubuhkan rangkaian penyelidikan penuaan ‘transdisciplinary’ bagi memurni dan menyelaraskan hasil kajian	• KKM (NIH / BPKK / BPP) • Pusat Pengajian Tinggi • Badan-badan berkanun	Penubuhan satu rangkaian penyelidikan penuaan ‘transdisciplinary’	Satu rangkaian penyelidikan penuaan ‘transdisciplinary’ ditubuhkan oleh KKM	2024-2030
2. Meningkatkan kajian kesihatan warga emas yang holistik merangkumi pelbagai disiplin	• KKM (NIH / BPKK / BPP) • Pusat Pengajian Tinggi • Badan-badan berkanun	a. Bilangan kajian berbentuk ‘transdisciplinary’ kesihatan warga emas dijalankan. b. Menambah komponen yang relevan untuk NHMS	a. 50% of kajian berbentuk ‘transdisciplinary’ b. Melaksanakan komponen NHMS 2026-2030 berlandaskan senarai keutamaan keperluan kesihatan	2024-2030
3. Mengenalpasti aspek kritikal dalam penjagaan dan memperkembangkan program kualiti bagi perkhidmatan kesihatan warga emas	• KKM / JKN / PKD / KK / Hospital / NIH	Bilangan projek <i>Quality Assurance</i> bagi perkhidmatan kesihatan warga emas	Sekurang-kurang 1 projek aktif setahun bagi negeri yang mempunyai unit geriatrik; untuk menjalankan projek <i>Quality Assurance</i> khusus kepada perkhidmatan kesihatan warga emas	2025-2030
4. Memperkenalkan geronteknologi dalam inovasi pendigitalan kesihatan	• KKM (NIH / BPKK / BPP) • Pusat Pengajian Tinggi • Badan-badan berkanun	Bilangan bengkel / kursus / taklimat / seminar diadakan	Sekurang-kurangnya 1 kali setahun	2023-2030

TERAS 4

MELUASKAN KEMAMPUAN PERKHIDMATAN KESIHATAN WARGA EMAS

TERAS 5

MEMPERKUKUHKAN PEMANTAUAN DAN PENILAIAN

TERAS 5 | STRATEGI 1:

Menjalankan pemantauan perkhidmatan kesihatan warga emas di fasiliti KKM dan PTPKWE 2023-2030

Aktiviti	Tanggungjawab	Indikator	Sasaran	Tempoh Pelaksanaan
1 Menghantar dan menerima reten / data perkhidmatan kesihatan warga emas di fasiliti KKM secara berkala	• KKM	Peratus reten / data perkhidmatan kesihatan warga yang dihantar tepat pada masa	100% reten / data perkhidmatan kesihatan warga yang dihantar tepat pada masa	2023-2030
2 Memantau pemantauan perkhidmatan warga emas di klinik kesihatan	• KKM (BPKK)	Bilangan pemantauan yang dijalankan setahun	Sekurang-kurangnya 4 buah klinik kesihatan dipantau setiap tahun	2023-2030
3 Menyediakan laporan tahunan perkhidmatan kesihatan warga emas setiap tahun	• KKM	Bilangan laporan tahunan perkhidmatan kesihatan warga emas disediakan	Sekurang-kurang 1 laporan tahunan perkhidmatan kesihatan warga emas disediakan	2025-2030
4 Memantau keberkesanan PTPKWE KKM 2023-2030: • <i>mid-term review: interim report</i> • <i>final report</i>	• KKM • NIH	Kajian dilaksanakan	Hasil kajian • <i>mid-term review: interim report</i> • <i>final report</i>	2023-2030

SINGKATAN (ABBREVIATION)

BKD	Bahagian Kesihatan Digital
BKJ	Bahagian Kejururawatan
BKP	Bahagian Kawalan Penyakit
BP	Bahagian Pemakanan
BPK	Bahagian Pendidikan Kesihatan
BPKA	Bahagian Perkembangan Kesihatan Awam
BPKK	Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga
BPP	Bahagian Perkembangan Perubatan
BPL	Bahagian Pengurusan Latihan
BSKB	Bahagian Sains Kesihatan Bersekutu
EPU	<i>Economy Planning Unit</i>
INTAN	Institusi Tadbir Awam Negara
IPTA	Institusi Pengajian Tinggi Awam
IPTS	Institusi Pengajian Tinggi Swasta
JKN	Jabatan Kesihatan Negeri
JPA	Jabatan Perkhidmatan Awam
JPNIN	Jabatan Perpaduan Negara & Integrasi Nasional
KK	Klinik Kesihatan
K-KOM	Kementerian Komunikasi Malaysia
KKM	Kementerian Kesihatan Malaysia
KPKT	Kementerian Perumahan Dan Kerajaan Tempatan
KPT	Kementerian Pengajian Tinggi
KPWKM	Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga Dan Masyarakat
LPPP	Lembaga Penolong Pegawai Perubatan
MOF	Kementerian Kewangan (<i>Ministry Of Finance</i>)
NGO	Badan Bukan Kerajaan (<i>Non-Governmental Organization</i>)
NIH	Institut Kesihatan Negara (<i>National Institute Of Health</i>)
PKD	Pejabat Kesihatan Daerah
PKP	Program Kesihatan Pergigian
PTPKWE	Pelan Tindakan Perkhidmatan Kesihatan Warga Emas
UKK	Unit Komunikasi Korporat

KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA

**Bahagian Pembangunan Kesihatan Keluarga,
Kementerian Kesihatan Malaysia**

Aras 7-8, Blok E10, Kompleks E,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62590 Putrajaya

e ISBN 978-629-99332-4-3

